

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MANAGEMENT
KOPER

ZAKLJUČNA PROJEKTNA NALOGA

MLADINSKA BREZPOSELNOST V
KOROŠKI REGIJI

DIANA VASERFAL

KOPER, 2010

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MANAGEMENT
KOPER

Zaključna projektna naloga

MLADINSKA BREZPOSELNOST V
KOROŠKI REGIJI

Diana Vaserfal

Koper, 2010

Mentor: dr. Bojan Nastav

POVZETEK

Brezposelnost narašča ne samo v Sloveniji, ampak tudi drugod po svetu. V Koroški regiji je velik problem brezposelnosti mladih, saj se stopnjuje iz leta v leto. Velik problem nastaja pri mladih, ker nimajo ustrezne izobrazbe, znanja, sposobnosti, spretnosti, kar bi lahko pokazali. Mladi nimajo rednega plačanega dela. Kljub temu, da iščejo delo, pa nekateri raje ostajajo doma in prejemaajo denarno nadomestilo. Njihovo razmišljanje je velikokrat negativno in lahko privede do psihičnih težav. Za zmanjšanje mladinske brezposelnosti je treba spodbujati izobraževanje (formalno, neformalno), povečati sodelovanje s študentskimi organizacijami, ukiniti socialno pomoč in povečati plače mladih.

Ključne besede: zaposlenost, brezposelnost, mladi, trg dela, politika zaposlovanja, strategija zaposlovanja.

ABSTRACT

The problem of increased unemployment is present not only in Slovenia, but also worldwide. In the Koroška region the unemployment of the youth is particularly pressing, since it has been constantly increasing through the years. The routes of the problem may be found in the fact, that a great number of young people lack of formal education, specific knowledge, competences and skills and have rare opportunities to show this. Young people do not have regular jobs, in spite of trying hard to find one, therefore lots of them choose rather to stay at home and receive unemployment benefits than try to find a job. Their negative thinking may result in psychological problems. In order to reduce the unemployment rate in young population (formal and informal), we need to encourage cooperation with students' organizations, cancel the unemployment benefits and raise pays of the youth.

Keywords: Employment, unemployment, the youth, labour market, employment policy, employment strategies.

UDK: 053.6:331.56(436.5)(043.2)

VSEBINA

1	Uvod	1
2	Brezposelnost.....	3
2.1	Kdo so brezposelne osebe	6
2.2	Računanje stopnje brezposelnosti	8
2.3	Vrste brezposelnosti	9
2.3.1	Tehnološka brezposelnost	10
2.3.2	Prikrita (latentna) brezposelnost	10
2.3.3	Odkrita brezposelnost	10
2.3.4	Ciklična brezposelnost	11
2.3.5	Naravna brezposelnost	11
2.3.6	Prostovoljna brezposelnost	11
2.3.7	Standardizirana ali dejanska brezposelnost	11
2.3.8	Sezonska brezposelnost	11
2.4	Problemi brezposelnosti	12
3	Gibanje mladih na trgu dela	13
3.1	Prehod mladih na trg dela	14
3.2	Stopnja aktivnosti mladih	15
3.3	Mladi in trg dela v Koroški regiji	16
4	Mladinska Brezposelnost	18
4.1	Kaj je in kdo spada v skupino mladinske brezposelnosti	18
4.2	Problematika mladinske brezposelnosti	18
4.3	Brezposelnost mladih in njihovi vzroki	19
4.4	Brezposelnost mladih in njihove posledice	20
4.5	Mladinska brezposelnost v svetu in Sloveniji	20
4.6	Mladinska brezposelnost v Koroški regiji	23
5	Anketa o mladinski brezposelnosti v koroški regiji.....	27
5.1	Izvedba ankete	27
5.2	Rezultati ankete	27
6	Odpravljanje mladinske brezposelnosti	36
6.1	Aktivna politika zaposlovanja	36
6.1.1	Ukrepi aktivne politike zaposlovanja za mlade	37
6.2	Predlogi na podlagi ankete in prebrane literature	37
7	Sklep	41
	Literatura	43
	Seznam prilog	46
	Priloge	47

SLIKE

Slika 2.1	Prebivalstvo po aktivnosti, Slovenija, 3. četrletje 2009.....	8
Slika 2.3	Delitev brezposelnosti.....	9
Graf 2.1	Brezposelnost v EU-27 držav, januar 2000 do januar 2010.....	3
Graf 2.2	Brezposelnost v Sloveniji, december 2000 do marec 2010.....	4
Graf 4.5.1	Brezposelnost mladih v EU, po starosti, 15-24 let, december 2009.....	21
Graf 4.5.2	Stopnja brezposelnosti mladih v EU, po spolu, december 2009.....	22
Graf 4.5.3	Stopnja brezposelnosti mladih v EU, oktober 2009 do februar 2010.....	22
Graf 4.6.2	Mladinska brezposelnost v Koroški regiji, januar 2000 do februar 2010...24	
Graf 4.6.3	Brezposelnost mladih v Koroški regiji, po času trajanja brezposelnosti in starosti, februar 2010.....	25

TABELE

Tabela 2.2	Prebivalstvo po aktivnosti, Slovenija, 4. četrletje 2009.....	5
Tabela 2.3	Stopnja registrirane brezposelnosti, december 2006 do januar 2010.....	6
Tabela 3.2.1	Aktivno prebivalstvo v Koroški regiji, 15-24 let, po spolu in izobrazbi..	16
Tabela 3.3.1	Registrirane mlade brezposelne osebe po izobrazbi, december 2009.....	17
Tabela 4.6.1	Brezposelne mlade osebe v januarju 2010.....	23

PRILOGE

Priloga 1	Anketni vprašalnik.....	47
Priloga 2	Brezposelnost v EU, januar 2010 do februar 2010.....	55
Priloga 3	Registrirane brezposelne mlade osebe po starosti, december 2009, Koroška regija.....	56
Priloga 4	Največji problemi mladih.....	57
Priloga 5	Število novo sklenjenih zaposlitev oseb za Koroško regijo od 1. julija 2009 do 31. julija 2009.....	58

KRAJŠAVE

FM	Fakulteta za Management Koper
UP	Univerza na Primorskem
ADS	Anketa o delovni sili
APZ	Aktivna politika zaposlovanja
EK	Evropska komisija
EU	Evropska unija
EUROSTAT	Statistični urad Evropskih Skupnosti
ILO	Internacional Labor Organization
MDDSZ	Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve
OS	Območna služba
OŠ	Osnovna šola
SŠ	Srednja šola
SURS	Statistični urad Republike Slovenije
URSM	Urad Republike Slovenije za mladino
ZRSZ	Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje
itd	in tako dalje
t. i.	tako imenovani

1 UVOD

Brezposelnost ni le pojav sodobne družbe, pač pa izhaja iz teoretskih ekonomskih podlag o delovanju trga dela. Brezposelnost je eden najstarejših družbenih problemov. Med brezposelnimi se nahajajo osebe različnih poklicev in znanj: od nekvalificiranih delavcev do delavcev z visokim strokovnim znanjem, tistih, ki imajo deset, dvajset ali več let delovne dobe in izkušenj in so postali tako imenovani trajni presežek, in tistih, ki so šolanje šele zaključili in iščejo svojo prvo zaposlitev. Mladi se izobrazijo, ker menijo, da se bodo lažje zaposlili. A kljub temu, da so iskalci zaposlitve (nekateri med njimi so tudi iskalci prve zaposlitve), ne dobijo dela, ki bi ga lahko opravljali na podlagi novo pridobljene izobrazbe. Brezposelnost občutijo predvsem mladi, saj šele po končanem šolanju vstopajo v svet in na trg dela brez izkušenj in iščejo delo, ki ga bodo opravljali v prihodnje.

Namen diplomskega dela je seznaniti se, proučiti in izmeriti mladinsko brezposelnost v Koroški regiji. Tako bom raziskala problem mladinske brezposelnosti ter ga ustrezno proučila. V nadaljevanju bo sledil tudi anketni vprašalnik, s pomočjo katerega bom ugotovila, zakaj so te osebe brezposelne in predlagala ukrepe za zmanjšanje mladinske brezposelnosti, ki se pojavlja in brezposelnim omogočila, da se zopet zaposlijo.

Naloga ima več ciljev. Prvič, proučiti splošen pojav brezposelnosti, ter podati okvir za nadaljnje delo. Drugič, pogledati, kako je z mladimi na samem trgu dela. Kaj se dogaja na trgu dela pri mladih osebah, pa bom prikazala s podatki in literaturo, ki jo bom pregledala. Tretjič, pogledati, kaj se je dogajalo z mladinsko brezposelnostjo v Koroški regiji. Četrto, izvesti anketni vprašalnik za mlade brezposelne osebe v sami Koroški regiji. Petič, na podlagi prebrane literature in anketnih rezultatov predlagati ukrepe za zmanjšanje mladinske brezposelnosti.

V drugem poglavju diplomske naloge bom opredelila sam pojem brezposelnosti. Pogledala bom, kdo so brezposelne osebe in kako merimo oziroma računamo stopnjo brezposelnosti. Osredotočila se bom na vrste brezposelnosti ter vsako od njih tudi posebej opisala. Predstavila bom tudi težave, ki jih prinaša brezposelnost.

V tretjem poglavju bom predstavila gibanje mladih na trgu dela. Pogledala bom zaposlenost mladih in njihov prehod na trg dela. Opisala bom mlade in njihove ovire pri vstopu v zaposlitev ter stopnjo njihove aktivnosti. Na koncu sledi še trg dela mladih v Koroški regiji.

V četrtem poglavju se bom osredotočila na mladinsko brezposelnost. Opredelila bom, kaj je in kdo spada v skupino mladinske brezposelnosti. Pogledala bom problematiko mladinske brezposelnosti. Opisala bom vzroke in posledice, ki nastajajo pri brezposelnih mladih osebah. Na koncu pa bo sledila predstavitev mladinske brezposelnosti v svetu in Sloveniji ter tudi mladinska brezposelnost v Koroški regiji.

V petem poglavju bom predstavila anketni vprašalnik ter rezultate same ankete, s katero sem proučevala mladinsko brezposelnost v Koroški regiji.

V šestem poglavju se bom osredotočila na odpravljanje mladinske brezposelnosti. Opisala bom, kaj je aktivna politika zaposlovanja (APZ), sledili bodo nastanek in sedanji ukrepi, ki so usmerjeni v mlade brezposelne osebe, pogledala bom, kako je s tem v Koroški regiji. Na koncu podajam še lastne predloge, ki jih črpam iz ankete in prebrane literature.

Zaključim s sedmim poglavjem, v katerem podajam svoje sklepne ugotovitve. Sledi še seznam uporabljene literature in virov ter priloge.

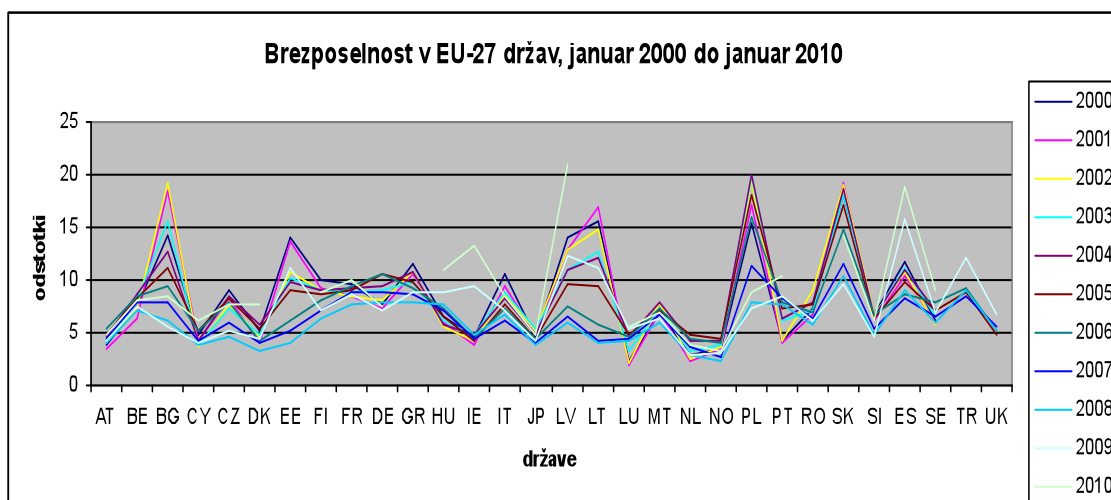
2 BREZPOSELNOST

Prestrukturiranje gospodarstva, nove tehnologije, družbenopolitične spremembe itd., povzročajo na trgu dela neskladje med ponudbo in povpraševanjem. To pomeni, da tedaj, če je ponudba večja od povpraševanja dela, ostaja na trgu dela »presežek« trga dela, ki nima možnosti, da bi svoje znanje, sposobnosti in spretnosti uresničil v procesu dela ter si tako s svojim delom zagotovil gmotni položaj. Človek kot delovno bitje doživlja zaradi tega številne stiske (Svetlik, 1993).

Brezposelnost je ekonomski, socialni in politični problem gospodarstva. Brezposelnost uvrščamo med bistvene probleme vsakega narodnega gospodarstva. Makroekonomski vidik opredeljuje brezposelnost kot najpomembnejši indikator neizkoriščenih proizvodnih dejavnikov. Posledica brezposelnosti je zmanjšana potrošnja in zmanjšana gospodarska rast (Žižmond, 2003).

Brezposelni so tako raznolika skupina, kot so raznolika skupina odrasli ljudje. Razlikujejo se tako po starosti in izobrazbi (znanju, sposobnostih, spretnostih) kot po delovnih izkušnjah, delovni dobi, interesih, družinskih razmerah itd. Brezposelnim kot zelo diferencirani skupini je skupno to, da nimajo rednega (polno časovnega) plačanega dela in da delo iščejo (Vilič - Klenovšek, 1993).

Graf 2.1 Brezposelnost v EU-27 držav, januar 2000 do januar 2010.

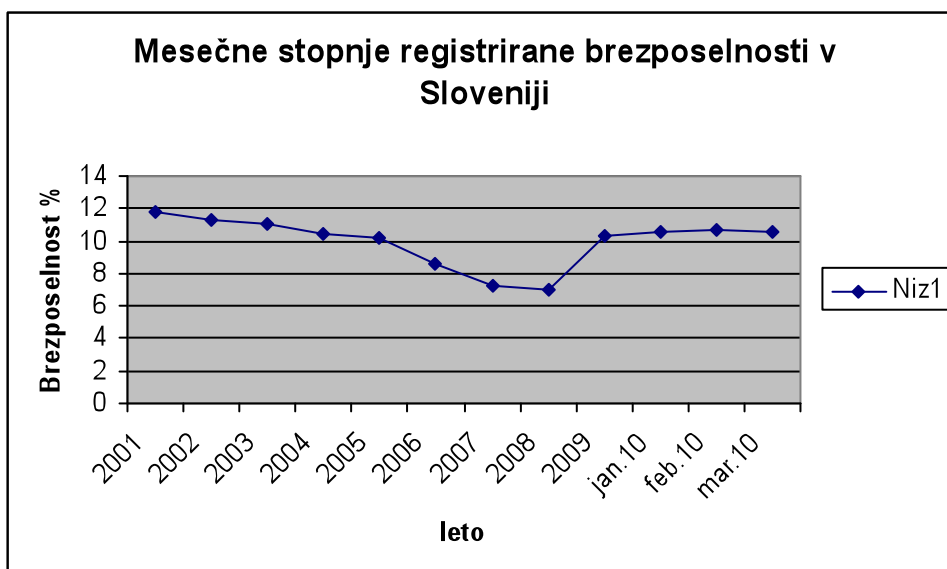
Vir: Eurostat, 15. januar 2010.

Graf prikazuje brezposelnost v EU-27 držav. Leta 2000 je bila brezposelnost zelo majhna, do leta 2010 pa se je stopnja zelo povečala. Stopnja brezposelnosti v EU-27

držav je bila januarja 2010 najvišja v Latviji (22,9 %), medtem ko je bila najnižja stopnja na Nizozemskem (3,9 %). V Španiji je bila januarja stopnja brezposelnosti mladih 18,8 %, na Irskem 13,8 %, Slovaškem 13,7 %, Madžarskem 11,1 %, Hrvaškem 10,9 %, Portugalskem 10,5 %, v Franciji 10,1 % in Sloveniji 6,8 % (Eurostat, 2010).

Stopnja registrirane brezposelnosti je bila v Sloveniji decembra 2009 10,3 %. Od decembra 2001 do decembra 2008 je skokovito padala. Decembra 2009 in januarja 2010 je bila 10,6 %, medtem ko se je februarja 2010 zopet povišala na 10,7 % (ZRSZ, 2010). Graf prikazuje mesečne stopnje registrirane brezposelnosti v Sloveniji od leta 2001 do leta 2010. Iz grafa je razvidno, da so se mesečne stopnje registrirane brezposelnosti do leta 2008 zniževale, od leta 2009 naprej pa se je stopnja brezposelnosti zviševala.

Graf 2.2 Brezposelnost v Sloveniji, december 2001 do marec 2010.

Vir: Statistični urad Republike Slovenije, 21. januar 2010.

Tabela 2.2 Prebivalstvo po aktivnosti, Slovenija, 4. četrletje 2009.

	Skupaj	Moški	Ženske
1000			
Prebivalstvo skupaj	2042	1012	1031
Aktivno prebivalstvo	1049	571	478
Delovno aktivno prebivalstvo	982	535	447
Brezposelne osebe	67	36	31
Neaktivno prebivalstvo	707	294	413

Vir: Statistični urad Republike Slovenije, 15. 12. 2009.

Tabela 2.2 prikazuje, da je bilo v Sloveniji v tisočih prebivalcev skupno število prebivalstva 2.042.000 oseb, od tega 1.012.000 moških in 1.031.000 žensk. Moških v aktivnem prebivalstvu je 571.000, žensk pa 478.000. Delovno aktivnih je bilo 535.000 moških oseb, medtem ko je pri ženskah samo 447.000 delovno aktivnih oseb.

V letu 2009 je brezposelnost v Koroški regiji naraščala, v regiji pa je bilo v januarju 2010 registriranih 4145 brezposelnih oseb, kar je 11,7 % več kot v preteklem letu (december 2009). V Koroški regiji je januarja 2010 znašala stopnja registrirane brezposelnosti 11,7 %, v Sloveniji pa 10,6 % (v Koroški regiji je višja stopnja registrirane brezposelnosti kot v celotni Sloveniji). Prevladujejo naslednje značilne skupine brezposelnih oseb: brezposelne ženske, brezposelni, stari do 26 let, trajno presežni delavci in stečajniki, dolgotrajno brezposelni in brezposelni invalidi ter brezposelne osebe s IV. in V. stopnjo izobrazbe in brezposelne osebe s VII. stopnjo strokovne izobrazbe, med katerimi pa prevladujejo že prej našteje skupine (ZRSZ, 2009).

Tabela 2.3 Stopnja registrirane brezposelnosti, december 2006 do januar 2010.

Občine	Dec. 2006	Dec. 2007	Dec. 2008	Dec. 2009	Jan. 2010
Slovenija	8,6	7,3	7,0	10,3	10,6
Črna na Koroškem	9,6	8,4	7,9	11,4	11,6
Dravograd	8,6	6,7	7,6	11,9	12,5
Mežica	8,1	7,3	8,3	11,9	13,3
Prevalje	7,8	6,6	6,8	11,0	11,3
Radlje ob Dravi	12,4	9,7	10,7	15,8	17,0
Ravne na Koroškem	10,3	7,7	8,7	12,4	13,4
Slovenj Gradec	8,8	7,0	7,8	12,1	12,5
Velenje	9,6	7,7	7,6	11,2	11,6

Vir: Statistični urad Republike Slovenije, 18. 12. 2009.

Tabela prikazuje stopnje registrirane brezposelnosti. V Sloveniji je decembra 2006 znašala 8,6 %, januarja 2010 pa 10,6 %. V Ravnah na Koroškem je decembra 2006 znašala 10,3 %, januarja 2010 pa se je povišala na 13,4 %. Stopnja registrirane brezposelnosti se iz leta v leto povečuje, kar je razvidno tudi iz tabele.

2.1 Kdo so brezposelne osebe

Brezposelne osebe so osebe, ki niso zaposlene in nimajo službe. Brezposelne osebe so vse osebe, ki so na Zavodu za zaposlovanje prijavljene kot iskalci zaposlitve.

V večini evropskih držav in tudi pri nas se na področju merjenja brezposelnosti uporabljata dve različni metodi in sicer:

- registrsko merjenje
- merjenje brezposelnosti po anketi o delovni sili.

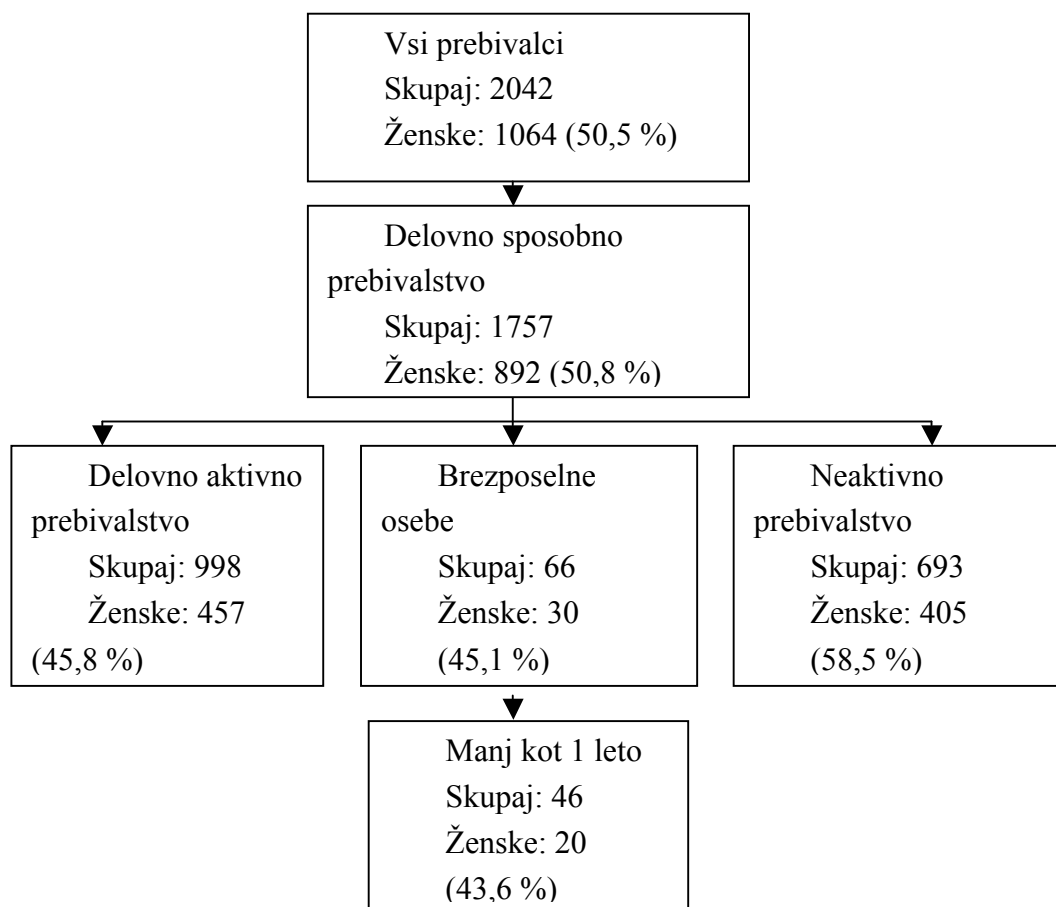
Metodi dajeta različne rezultate, kar pa ne pomeni, da je eno ali drugo merjenje brezposelnosti napačno ali slabo. Gre le za dve različno opredeljeni metodologiji, v katerih je brezposelnost različno opredeljena.

Administrativni register brezposelnih oseb v Sloveniji vodi Zavod RS za zaposlovanje. Prikazuje pa stanje registrirane brezposelnosti. Register iskalcev zaposlitve zajame vsako osebo, ki je brez zaposlitve in je kot iskalec zaposlitve prijavljena na regionalnem zavodu. Stopnja registrirane brezposelnosti predstavlja delež registriranih brezposelnih oseb v aktivnem prebivalstvu (Domadenik, 1994).

Drugi način merjenja števila brezposelnosti oseb pa je anketa o delovni sili, ki se v Sloveniji izvaja v skladu z metodologijo Mednarodne organizacije dela. Anketa prikazuje stanje anketne brezposelnosti, pri čemer gre za oceno, temelječo na določenem statističnem vzorcu. Anketa o delovni sili je anketno statistično spremljanje aktivnosti prebivalstva, ki temelji na izbranem vzorcu gospodinjstev. Anketno brezposelne osebe so tiste osebe, ki v referenčnem tednu niso bile delovno aktivne, a vendar aktivno iščejo delo (preko zavodov za zaposlovanje so poslale prošnjo za zaposlitev itd.) in so v naslednjih dveh tednih pripravljene sprejeti delo (Eurostat, 1997).

Anketa o delovni sili (v nadaljevanju ADS) se v Sloveniji izvaja v skladu z metodologijo Mednarodne organizacije dela (ILO) in Statističnega urada Evropske zveze (EUROSTAT) že šesto leto zapored. Namen ADS je spremljanje ekonomske aktivnosti prebivalstva, saj zagotavlja podatke o velikosti, strukturi in značilnostih aktivnega in neaktivnega prebivalstva. Podatki ADS dopolnjujejo klasične statistične vire in zagotavljajo mednarodno primerljivost (Eurostat, 1997).

Slika 2.1 Prebivalstvo po aktivnosti, Slovenija, 3. četrtletje 2009.

Vir: Statistični urad Republike Slovenije, 21. 12. 2009.

2.2 Računanje stopnje brezposelnosti

Bolj kot absolutno število brezposelnih je za ekonomsko analizo pomembna relativna velikost brezposelnosti. Prikazujemo jo s stopnjo brezposelnosti (B^*), ki je delež brezposelnih (B) v aktivnem prebivalstvu (A). Če nimamo podatkov o aktivnem prebivalstvu, lahko stopnjo brezposelnosti izračunamo kot odstotek brezposelnega prebivalstva v primerjavi s seštevkom zaposlenega (Z) in brezposelnega prebivalstva.

$$B^* = B/A \text{ oziroma } B^* = B/(Z+B)$$

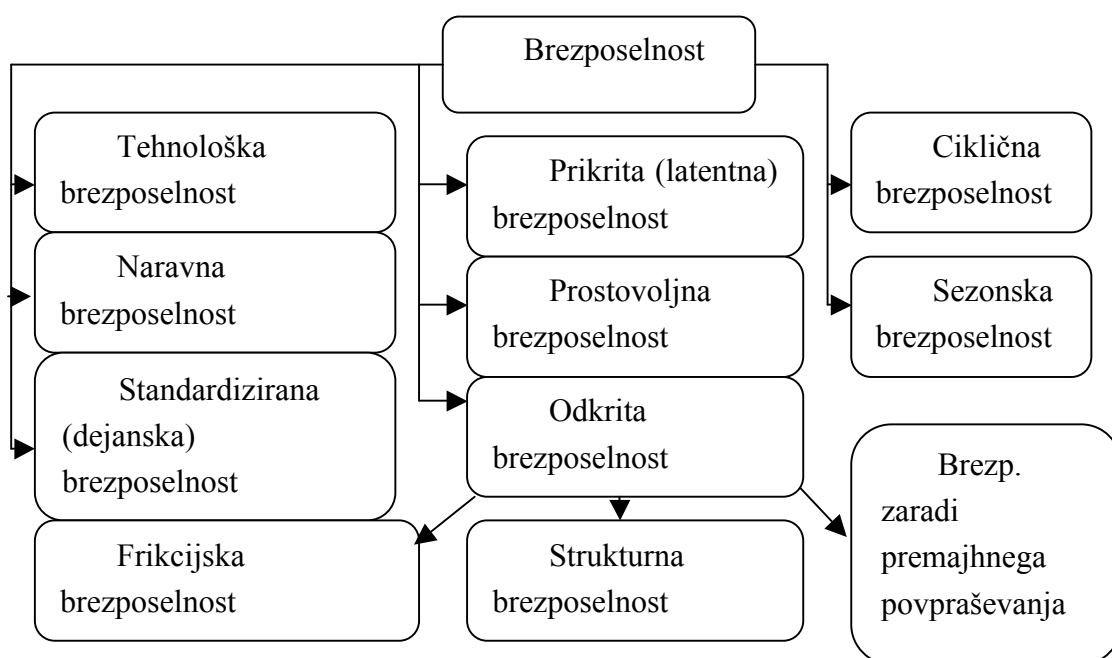
Računanje mladinske brezposelnosti se izračunava na enak način, vendar se tu upošteva samo mlade brezposelne osebe med 15. in 24. letom starosti v obeh kategorijah: število brezposelnih mladih in število aktivnih mladih.

Stopnja registrirane brezposelnosti predstavlja delež registriranih brezposelnih oseb v aktivnem prebivalstvu. Aktivno prebivalstvo poleg registriranih brezposelnih oseb predstavljajo še zaposlene in samozaposlene osebe, ki jih dobimo z mesečno raziskavo po podjetjih ZAP-M in iz registra zdravstvenih zavarovancev. V tem primeru spremljamo formalne delovne statuse prebivalstva (Domadenik, 1994).

2.3 Vrste brezposelnosti

Poznamo več različnih vrst brezposelnosti. Med vrste brezposelnosti spadajo: tehnološka brezposelnost, prikrita (latentna) brezposelnost, ciklična brezposelnost, naravna brezposelnost, prostovoljna brezposelnost, standardizirana (dejanska) brezposelnost, sezonska brezposelnost in odkrita brezposelnost. Odkrita brezposelnost pa se deli še na: frikcijsko brezposelnost, brezposelnost zaradi premajhnega povpraševanja in strukturno brezposelnost.

Slika 2.3 Delitev brezposelnosti.

Vir: Statistični urad republike Slovenije, 23. 12. 2009.

2.3.1 Tehnološka brezposelnost

Tehnološka brezposelnost nastaja na strani povpraševanja po delu. Do posledic pri zaposlovanju pride v primerih, ko nova tehnologija zamenja staro in se tako poveča produktivnost dela, hkrati pa ne omogoča kreiranja novih delovnih mest (Bagon, 1991). Ta gibanja niso več jasna, ko podjetja ohranjajo delavce na zalogo (Svetlik, 1985).

2.3.2 Prikrita (latentna) brezposelnost

Prikrito brezposelne so tiste osebe, ki same nočejo biti bolj produktivno zaposlene ali dalj časa zaposlene in osebe, ki niso zaposlene in ne iščejo aktivne zaposlitve, pa bi se vendar želele zaposliti. Govorimo o podzaposlenih in latentno zaposlenih (Žižmond, 2003).

2.3.3 Odkrita brezposelnost

Odkrito brezposelnost predstavlja aktualna ponudba delovne sile. Kakšne vrste je odkrita brezposelnost, pa je odvisno od razmerja med aktualnim povpraševanjem in aktualno ponudbo delovne sile, torej od števila in vrste prostih delovnih mest na eni ter od števila in karakteristik iskalcev zaposlitve na drugi strani. (Ehrenberg, Smith, 2000). Odkrita brezposelnost se deli še na frikcijsko brezposelnost, strukturno brezposelnost in na brezposelnost zaradi premajhnega povpraševanja.

Frikcijska brezposelnost

Frikcijska brezposelnost je v primeru, kjer ima vlogo trg dela. Kakor hitro se posameznik odloči in začne iskati zaposlitev je do tedaj, dokler je ne najde, brezposeln (Kračun, 1991).

Brezposelnost zaradi premajhnega povpraševanja

Brezposelnost zaradi premajhnega povpraševanja se kaže kot presežek posameznikov ponudbe delovne sile nad povpraševanjem delovnih mest. Za vse, ki bi želeli delati, je premalo prostih delovnih mest. Pojavlja se le občasno zaradi cikličnih nihanj gospodarstev. Je posledica gospodarske recesije in zato izgine hkrati z oživljanjem gospodarske rasti (Schiller, 2003).

Strukturna brezposelnost

Strukturna brezposelnost se razlikuje od frikcijske po tem, da mora biti strukturna brezposelnost pokrita z neustreznimi prostimi delovnimi mesti. Pomeni neskladje med ponudbo in povpraševanjem, pojavljajo se presežki enih in pomanjkanja drugih poklicev (Hrovatin, 2002).

2.3.4 Ciklična brezposelnost

Ciklična brezposelnost se pojavlja v recesijah, torej takrat, ko je agregatno povpraševanje po delu majhno. BDP in potrošnja padata, zaradi česar se brezposelnost povečuje v večini sektorjev in med vsemi kategorijami zaposlenih (Samuelson in Nordhaus, 1992). V današnjem času pa se podobno dogaja tudi pri nas v Sloveniji, saj je v gospodarstvu prisotna ciklična brezposelnost.

2.3.5 Naravna brezposelnost

V tržnem gospodarstvu se brezposelnosti ni moč izogniti. Tudi ob polni zaposlitveni ravni zaposlenosti in produkta je nekaj trajne brezposelnosti, ki se imenuje naravna. Razloga za njen obstoj sta strukturna in frikcijska brezposelnost (Samuelson, Nordhaus, 2001).

2.3.6 Prostovoljna brezposelnost

Ko je trg blaga in dela v ravnovesju, lahko vsi, ki želijo delati, dobijo zaposlitev, vendar le za normalne plače, ki so rezultat razmerja med ponudbo in povpraševanjem po delovni sili. Če se ponudba delovne sile večja hitreje od povpraševanja, lahko vsi dobijo zaposlitev le za vedno nižje plače (Kajzer, 1996).

2.3.7 Standardizirana ali dejanska brezposelnost

Določen delež registrirano brezposelnih pridobiva določene dohodke v denarju ali v naturi z občasnim delom ali z delom na sivem trgu (siva ekonomija) ali pa odklanja delo, ki mu ga najde zavod za zaposlovanje (Česen, 1996).

2.3.8 Sezonska brezposelnost

O sezonski brezposelnosti govorimo, ko podjetja zaradi nihanja v proizvodnji v določenih sezonah najemajo oziroma odpuščajo *sezonske delavce*.

2.4 Problemi brezposelnosti

Brezposelnost je pojav, ki prinaša veliko problemov in težav. Z brezposelnostjo se soočajo številne osebe. Problematični obliki brezposelnosti, ki se pogosto pojavlja, pravimo dolgotrajna brezposelnost. Dolgotrajna brezposelnost je brezposelnost, ki traja vsaj 12 mesecev, ko je oseba dalj časa brez dela. Dolgotrajna brezposelnost predstavlja velik problem v vseh državah, saj je najtežje rešljiva. V EU je bilo v februarju 2010 23,019 milijona brezposelnih oseb, v Sloveniji pa je bilo marca 2010 98.893 brezposelnih oseb. Žal je dolgotrajna brezposelnost v Sloveniji visoko nad evropskim povprečjem. Vendar pa je v zadnjih letih opaziti zniževanje deleža dolgotrajno brezposelnih, predvsem zaradi večjega nadzora nad aktivnostjo brezposelnih oseb in njihovega vključevanja v programe aktivne politike zaposlovanja, zlasti v program javnih del (ZRSZ, 2009).

Dolgotrajna brezposelnost prinaša posamezniku predvsem ekonomske, psihološke in socialne težave, ki so posledica pomanjkanja sredstev, neaktivnosti, apatije in socialne izključenosti. Čeprav se zdi, da so materialne posledice izgube zaposlitve za daljše obdobje najugodnejše, pa ne smemo prezreti tudi drugih vidikov (White, 1991). Redno delo namreč zagotavlja trdnejšo in urejeno strukturo porabe časa in socialnih stikov, ki pri posamezniku močno vpliva na vsakdanje življenje.

Mladi kot posebna skupina brezposelnih oseb, ki so predmet tega besedila, se spopadajo s posledicami brezposelnosti (glej poglavja v nadaljevanju). Pri mladih, na primer, se posledice kažejo predvsem v nizkem socialnem statusu, finančni odvisnosti od staršev, upadu števila zakonskih zvez in posledično tudi zmanjšanju rojstev otrok, socialni nestabilnosti in dezintegraciji, kar povzroča zlorabo drog, alkohola in družbeno nesprejemljivo obnašanje (Beleva, 1997).

3 GIBANJE MLADIH NA TRGU DELA

Mladi brezposelni so osebe, ki so stari od 15 do 24 let in so brezposelni.

Trg dela mladih je predvsem zelo fleksibilen, saj so mladi iskalci zaposlitve velikokrat pripravljene sprejeti tudi slabše, manj plačane zaposlitve za krajši čas in pod slabšimi delovnimi pogoji.

Praviloma ostaja mladina po končanem šolanju le deloma vključena v proizvodni proces, drugi del pa čaka na zaposlitev ter črpa vir za svoj obstoj iz socialnih programov, ki jih financira država (Harrison, 1987).

Trg dela mladih ima naslednje značilnosti (Koditz, 1981):

- nivoji in načini vstopa mladih na trg dela, kjer gre pri nivojih za delež mladih, ki vstopajo na trg dela,
- struktura priložnosti, pri čemer gre za različne delovne vzorce, ki so na voljo mladim na trgu dela,
- regionalne in lokalne razlike, saj se lokalni trgi dela med seboj precej razlikujejo tako po strukturi možnosti kot tudi po priložnostih, ki jih nudijo.

Osnovna značilnost mladih na trgu dela je mladost, kot obdobje različnih prehodov in vključevanja v različne vloge tako na delovnem mestu kot tudi pri oblikovanju raznih osebnih in socialnih odnosov. Mladost pogojuje tri sklope značilnosti, ki so pomembni predvsem z vidika delodajalcev. To so:

- znanje,
- delovne izkušnje,
- socio-kulturni kapital (Bradley, 2005).

Ne moremo pa mimo dejstva, da mladim pripisujejo tudi osebnostno negativne lastnosti, kot so samovoljnost, nestabilnost, nestalnost, manjša odgovornost, večji absentizem, kar vsekakor vpliva tudi na večjo stopnjo brezposelnosti mladih. Hkrati pa so mladi zelo prilagodljivi in relativno nezahtevni glede delovnega časa, plač in delovnih pogojev (Gundara, 1992).

3.1 Prehod mladih na trg dela

Brezposelnost je še posebej občutljiva na gibanje v razmerah na trgu dela – pomanjkanje ali zmanjševanje povpraševanja na trgu dela najprej prizadene prav mlade, še posebej tisti del mladinskega trga, ki ima nižjo oziroma nepopolno izobrazbo (Eurostat, 1997).

Za mlade je značilno, da že med svojim šolanjem pogosto prehajajo na trg dela in z njega (opravljanje občasnih honorarnih del, počitniških in sezonskih del ter del s skrajšanim delovnim časom), tako da strokovnjaki pogosto govorijo o posebnem (ločenem) segmentu mladinskega trga dela, ki zajema značilna dijaška in študentska dela (ZRSZ, 2009).

Med mlade, ki še niso prestopili tranzicije (tiste osebe, ki še sploh niso delale), v našem primeru štejemo vse mlade, ki so v šoli, in vse neaktivne, ki ne iščejo dela oziroma zaposlitve (ZRSZ, 2009).

Mladi v tranziciji so vsi, ki so brezposelni, vsi zaposleni, ki iščejo drugo delo zaradi negotovosti, dodatnega dela in boljših razmer, in neaktivni, ki niso v šoli ali v drugi obliki izobraževanja. Prav tako so pri tem šteti mladi v zaposlitvi za določen čas (med katere pa ne štejemo mladih, ki ne želijo zaposlitve za določen čas ali pa imajo individualno pogodbo) (ZRSZ, 2009).

Glavne ovire pri vstopu mladih v zaposlitev so: (Henderson, 1995)

- zmanjševanje števila prostih delovnih mest zaradi gospodarske recesije (to se dogaja sedaj pri nas),
- na trg dela prihaja več mladih iz šol kot pa je starejših, ki s trga dela odhajajo,
- ekspanzija izobraževanja, ki je pripeljala do sprememb v vrednotenju splošnih poklicnih in akademskih izobrazbenih dosežkov,
- nujnost poklicnega prestrukturiranja vodi k izteku obdobja naglega porasta storitev ter obenem pomembno spreminja pogoje za dostop do zaposlitve tistih, ki prvič vstopajo na trg dela.

3.2 Stopnja aktivnosti mladih

Novembra 2009 je znašala stopnja aktivnosti mladih v Sloveniji (starih 15–25 let) 18,8 %, decembra 2009 15,4 %, januarja 2010 12,2 %, februarja 2010 11,9 % in marca 2010 11,6 % (ZRSZ, 2009, 2010).

Povečanje delovne aktivnosti je posledica znižanja brezposelnosti ali pa povečanega vstopa neaktivnih na trg dela. Delež neaktivnih v starostni skupini 15–24 let se znižuje in je v primerjavi z letom 2003, ko je bil po letu 2000 najvišji delež, v letu 2008 padel s 66,2 % na 58,9 %. V EU je delež v istih letih ostal enak, na ravni 55,9 %. Primerjava med spoloma v istih letih kaže, da je delež neaktivnih žensk v starostni skupini višji od moških in je z 71,1 % v letu 2003 padel na 64,6 % v letu 2010 (v EU-27 59,5 % in 59,4 %), medtem ko je delež moških padel z 61,7 % v letu 2003 na 53,8 % v letu 2010 (v EU 27 z 52,4 % na 52,6 %). Največji razlog za neaktivnost je udeležba v izobraževanju in usposabljanju, čeprav se je delež neaktivnih, ki so na izobraževanju, od leta 2002 do leta 2008 znižal (s 93 % na 87 %) (SURs, 2002–2008).

Klužer (2009, str. 41–49) pravi, »da je neaktivnost največja v starostni skupini 15–19 let, saj so skoraj vsi vpisani v srednješolsko izobraževanje«. Visok delež neaktivnosti mladih je povezan tudi z visoko udeležbo v formalnem izobraževanju (terciarnem) in trajanju študija.

V obdobju od 1996 do 2006 je bilo več mladih žensk zaposlenih v storitvenih dejavnostih. Pri moških je večji delež zaposlenosti v nekmetijskih dejavnostih (okoli 45 %) kot tudi v storitvenih dejavnostih (40 %).

Tabela 3.2.1 Aktivno prebivalstvo v Koroški regiji, 15–24 let, po spolu in izobrazbi.

	Dravograd	Radlje ob Dravi	Ravne na Koroškem	Slovenj Gradec
Skupaj	483	1020	1344	1100
OŠ	167	314	473	420
SŠ	263	633	733	557
Višja izob. ali več	53	73	138	123
Moški	266	524	644	576
OŠ	77	338	154	150
SŠ	123	107	448	286
Ženske	217	496	700	524
OŠ	84	152	220	154
SŠ	53	279	427	312

Vir: Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje, 18. 12. 2009.

Iz tabele je razvidno, da je v decembru 2009 bilo v Ravnah na Koroškem skupno število aktivnega prebivalstva po izobrazbi 1344 oseb. V Ravnah na Koroškem ima 473 oseb osnovno šolo ali manj, 733 oseb srednjo šolo, 138 oseb višjo izobrazbeno šolo. Največ moških in žensk (z izobrazbo ali brez) je v Ravnah na Koroškem.

3.3 Mladi in trg dela v Koroški regiji

Koroška regija je ena od dvanajst statističnih regij Slovenije. Večja kraja sta Ravne na Koroškem in Slovenj Gradec. Regija obsega 12 občin (Črna na Koroškem, Dravograd, Mežica, Mislinja, Muta, Podvelka, Prevalje, Radlje ob Dravi, Ravne na Koroškem, Ribnica na Pohorju, Slovenj Gradec in Vuzenica).

Koroška regija je ena izmed najstarejših slovenskih industrijskih regij. V regiji je bilo maja 2009 delovno aktivnih 26.056 prebivalcev (Ravne na Koroškem 5271 registriranih brezposelnih oseb, Dravograd 2966, Radlje ob Dravi 2242, Slovenj Gradec 8927) (ZRSZ, 2009).

V Koroški regiji je bilo s strani Zavoda za zaposlovanje po podatkih v decembru 2009 7227 mladih registriranih brezposelnih oseb po izobrazbi in februarja 2010 kar 7432 mladih. Mladih, starih do 26 let s VII. stopnjo izobrazbe, je bilo v decembru 2009 v OS Velenje (območna služba Velenje) le 443 oseb in februarja 2010 406 oseb, kar je razvidno iz tabele 3.3.1.

Tabela 3.3.1 Registrirane mlade brezposelne osebe po izobrazbi, december 2009.

OS/Urad za delo	Skupaj	I.–II. število	III.– IV. število	V. število	VI. število	VII.– VIII. število
Dec. 2009						
Slovenija	96.672	37.208	24.318	25.116	29.53	6949
Velenje	7227	2580	1950	2002	243	443
Dravograd	483	167	126	137	22	30
Radlje ob Dravi	1020	314	376	257	27	44
Ravne na Koroškem	1344	473	364	369	45	93
Slovenj Gradec	1100	420	267	290	38	85
Velenje	2410	896	603	676	79	150
Feb. 2010						
Slovenija	99.784	38.421	25.641	25.595	3109	6883
Velenje	7432	2666	2088	2011	257	406

Vir: Zavod RS za zaposlovanje, 18. 12. 2009 in 18. 2. 2010.

Tabela prikazuje podatke za mesec december 2009, za februar 2010 pa so podatki prikazani samo za OS Velenje in Slovenijo. Skupno število registriranih mladih je 1344 oseb. V Ravnah na Koroškem je registriranih brezposelnih oseb s I.–II. strokovno izobrazbo 473, s III.–IV strokovno izobrazbo jih je 364, s V. strokovno izobrazbo 369, s VI. strokovno izobrazbo 45 in s VII.–VIII. strokovno izobrazbo 93 oseb.

4 MLADINSKA BREZPOSELNOST

4.1 Kaj je in kdo spada v skupino mladinske brezposelnosti

Ko govorimo o kategorijah mladih, imamo torej v mislih skupino, ki je v (pogosto negotovem) življenjskem obdobju oblikovanja lastne identitete in družbenega položaja. V tej fazi svojega razvoja morajo posamezniki izoblikovati svoje interese in opredeliti poti za njihovo uresničevanje, pri čemer se pogosto znajdejo na razpotju med različnimi možnostmi (Eurostat, 1997). Mladi tudi pogosteje prehajajo med različnimi položaji – iz osnovnošolskega v srednješolsko in v visokošolsko izobraževanje, na trg dela in z njega, iz stanja vzdrževanih oseb med samostojne in tako naprej (Ule, 2003).

Med mladinsko brezposelnost se štejejo vse osebe, stare od 15 do 26 let, ki so brez dela (šolajoča mladina, mladi brezposelni z visoko stopnjo izobrazbe, mladi, ki imajo le osnovno šolo, mladi brez izobrazbe, mladi moški in mlade ženske) (ZRSZ, 2009).

Spodnja starostna meja (15 let) za opazovanje mladih na trgu dela v Sloveniji pomeni dokončano najnižjo obvezno stopnjo izobrazbe in hkrati zakonsko določeno najnižjo starost, pri kateri se oseba lahko zaposli oziroma prijavi na zavod za zaposlovanje. Zgornja starostna meja (24–26 let) pa načeloma predstavlja starost ob končanju rednega šolanja na najvišji izobrazbeni stopnji (ZRSZ, 2009), vendar jo nekateri uporabljajo tudi do 30 let. Jaz bom za zgornjo starostno mejo uporabila osebe, stare do 29 let.

Stopnja mladinske brezposelnosti se meri po dveh metodah in sicer registrsko merjenje brezposelnosti in merjenje brezposelnosti po anketi o delovni sili. Vendar pa se upoštevajo samo mlade kategorije. Vse pa je že predstavljeno v poglavju 2.2.

4.2 Problematika mladinske brezposelnosti

Visoka stopnja mladinske brezposelnosti predstavlja velike težave, s katerimi se spopadajo predvsem mladi ob vstopu na trg dela. Mladi so tudi brez izkušenj pri iskanju zaposlitve, zato potrebujejo nekaj časa, da jo najdejo. To lahko traja tudi do enega leta. Sem spadajo predvsem mladi z višjimi stopnjami izobrazbe, ki so pripravljeni sprejeti zaposlitev tudi za določen ali nedoločen čas. Velikokrat pa se zgodi, da mladim ponudijo delo, za katerega je zahtevana nižja izobrazba od njihove dejanske.

Največji problem mladih je strah pred brezposelnostjo, saj je izpodrinil mladostniške probleme, vezane na preživljanje prostega časa in konflikte z odraslimi. Od tedaj je strah pred nezaposlenostjo konstantno visok. Čim bolj na koncu šolanja so, tem večji je njihov strah, kar pa je tudi danes še vedno velik problem pri mladih (Ule, 2008). Največji problemi mladih so navedeni v tabeli 2 v prilogi. Ti problemi so: brezposelnost, alkohol, droge, pomanjkanje denarja, osamljenost, problemi v šoli, storilnostni pritisk, pomanjkanje vzorov, dolgčas, konflikti z odraslimi.

Spremembe življenjskih obdobij najprej prizadenejo mlade. Tako se mladi spreminjajo v starostno skupino brez posebnosti. Mladi imajo svoje želje in pričakovanja na eni strani, ter družbene zahteve in priložnosti, ki se jim ponujajo, na drugi strani. Vse to je izpostavljeno mnogim tveganjem, kar pa lahko kasneje tudi povzroči probleme pri mladih osebah (Ule, 2008).

Ovire na trgu dela, predvsem pa krčenje možnosti za zaposlovanje mladih, vplivajo na povečanje kriminala v družbi, narkomanije, nasilja ter vodijo do drugih socialno patoloških pojavov, za katere je lahko zadrževanje brezposelne mladine v šoli pomembno olajšanje, čeprav gre na prvi pogled le za odlaganje problemov (Petersen, 1994).

4.3 Brezposelnost mladih in njihovi vzroki

Najpogostejši vzroki, ki se pojavljajo pri mladinski brezposelnosti, so:

- **demografski vzroki**, kjer gre lahko za nenaden porast števila mladih ljudi, kar je ponavadi posledica t. i. *baby boom* generacije; v Sloveniji pa gre (Trbanc, 1992) za zniževanje rodnosti, ki se izraža v zmanjševanju pritoka mladih na trg delovne sile; projekcija prebivalstva, ki se je za Slovenijo delala sredi devetdesetih let prejšnjega stoletja, nakazuje primanjkljaj delovne sile okoli leta 2015,
- **ekonomski vzroki**, pri čemer gospodarska stagnacija povzroči, da je vedno manj delovnih mest (pojavlja se pri nas),
- **strukturni vzroki**, pri čemer gre za težji položaj zaradi pomanjkanja delovnih izkušenj; to so tudi predvsem iskalci prve zaposlitve, ki še niso tako zaščiteni z

zakoni, predpisi in kolektivnimi pogodbami kot ostali delavci; tukaj lahko omenim tudi neuskklajenost izobraževalnega in proizvodnega sistema, kar močno vpliva na brezposelnost mladih,

- **osebni vzroki**, pri katerih mlade ljudi povezujejo predvsem z negativnimi osebnostnimi karakteristikami.

4.4 Brezposelnost mladih in njihove posledice

Posledice brezposelnosti se razlikujejo po intenzivnosti in so odvisne od več različnih dejavnikov, ki so:

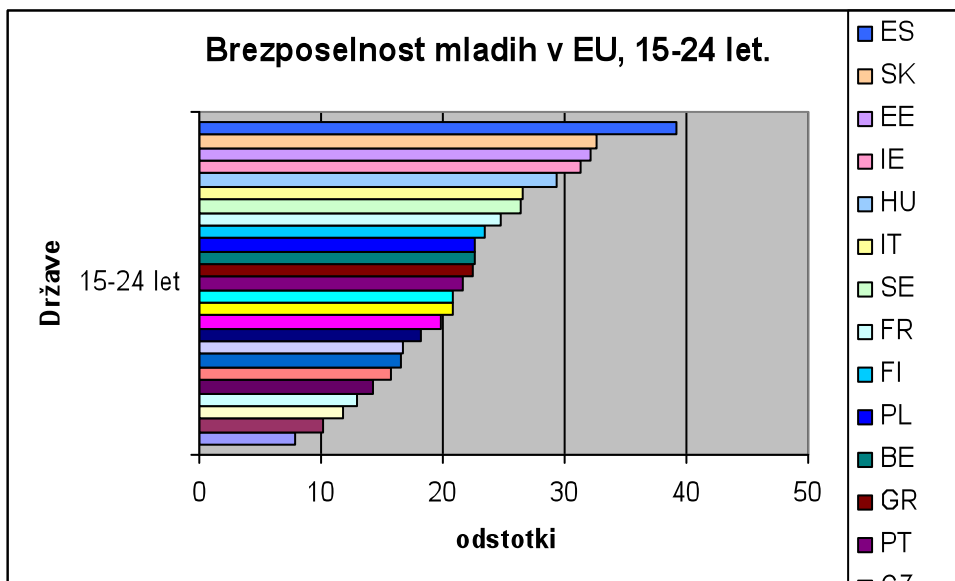
- vrste in trajanje brezposelnosti,
- družbeni položaj družine brezposelnega,
- osebne značilnosti posameznika,
- mehanizmi (socialne podpore), ki obsegajo materialno in psihično podporo, ki jo družina in širša družbena skupnost nudita brezposelni osebi (Trbanc, 1992).

Brezposelnost mladih prinaša veliko različnih posledic, vendar pa so podobne posledicam dolgotrajno brezposelnih oseb. Sem spadajo npr. alkohol, droge, pomanjkanje denarja, osamljenost, kriminal, problemi v šoli, storilnostni pritiski, pomanjkanje vzorov, dolgčas in konflikti z odraslimi.

4.5 Mladinska brezposelnost v svetu in Sloveniji

Močna ekspanzija izobraževanja na vseh ravneh v zadnjih desetletjih se v evropskih državah odraža tudi v naraščajočih deležih mladih, ki so dosegli vsaj izobrazbo na srednješolskem nivoju.

Graf 4.5.1 Brezposelnost mladih v EU, po starosti, 15–24 let, december 2009.

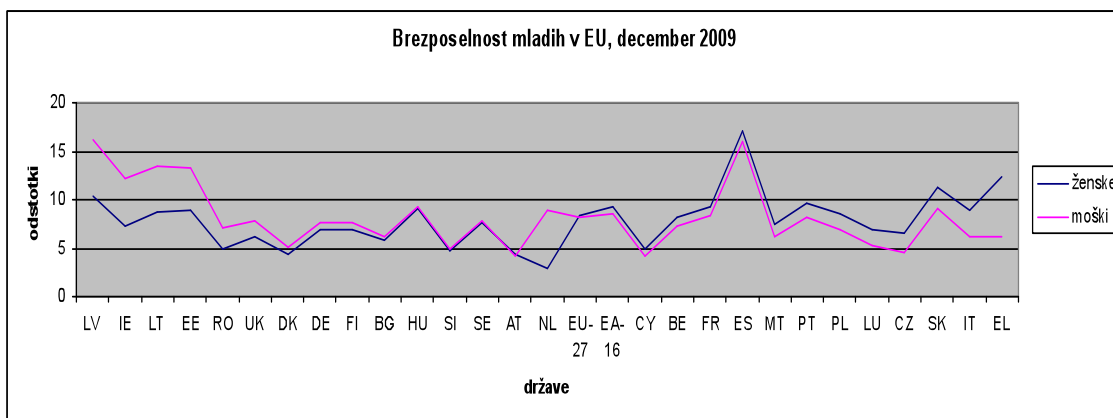

Vir: Eurostat, 16. 12. 2009.

Najvišja brezposelnost mladih v Evropski uniji v mesecu decembru 2010 je bila v Španiji 39,1 %, najnižja pa na Nizozemskem 7,9 %. Slovenija pa je imela v decembru 2010 stopnjo brezposelnosti mladih (starih 15–24 let) 15,7 % (ZRSZ, 2010).

Stopnja brezposelnosti pri mladih moških in ženskah je bila v EU v prvem četrletju leta 2008 skoraj enaka (14,7 % za mlade ženske in 14,6 % za mlade moške). V prvem četrletju leta 2009 pa je stopnja brezposelnosti narasla za mlade moške na 19,1 % in za mlade ženske na 17,4 %. V EU kot celoti in v večini držav članic EU-27 je bila, tako kot običajno, najvišja med mladimi (ZRSZ, 2008, 2009), kar prikazuje graf 4.5.2.

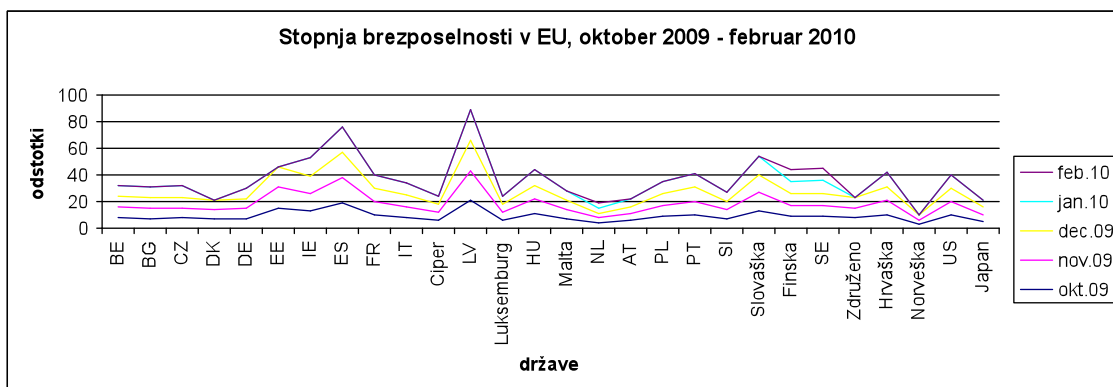
Graf 4.5.2 Stopnja brezposelnosti mladih v EU po spolu, december 2009.

Vir: Eurostat, 17. 12. 2009.

Najvišja stopnja brezposelnosti mladih je bila pri ženskah v decembru 2009 v Španiji 17,1 %, na Slovaškem 11,2 % in v Latviji 10,4 %. Pri moških pa je bila najvišja stopnja mladih brezposelnih oseb v Latviji 16,1 %, Španiji 16,0 % in Litvi 13,4 %. Slovenija je imela 4,8 % brezposelnosti pri ženskah in 5,0 % pri moških (Eurostat, 2009), kar je razvidno iz grafa 4.5.2.

Graf 4.5.3 Stopnja brezposelnosti mladih v EU, oktober 2009 do februar 2010.

Vir: Eurostat, 15. 10. 2009 in 18. 2. 2010.

Najvišja stopnja brezposelnosti v EU v mesecu oktobru 2009 je bila v Latviji, kjer se je do februarja 2010 poveševala (oktobra 21,1 %, novembra 22 %, decembra 22,6 % in januarja 22,9 %). Najnižjo stopnjo brezposelnosti v EU so zabeležili na Norveškem (oktobra 3,3 %, novembra 3,2 % in decembra 3,3 %). V Sloveniji pa je bila stopnja

brezposelnosti enaka in sicer je od oktobra 2009 do januarja 2010 znašala 6,8 % (Eurostat, 2010).

V prvem četrtletju 2009 je stopnja brezposelnosti mladih v EU-27 narasla za 3,7 %, skupna stopnja brezposelnosti pa se je v tem času povečala za 1,5 %. Brezposelnost mladih se je povečala v vseh državah članicah, razen v Bolgariji; tam je padla s 13,9 % na 13,5 % (ZRSZ, 2009).

Med študenti višjih strokovnih šol je razmerje med zaposlenimi in nezaposlenimi bolj izenačeno, med podiplomskimi študenti na visokošolski stopnji študija pa že prevladujejo zaposleni (dva študenta od treh sta bila namreč tedaj zaposlena).

4.6 Mladinska brezposelnost v Koroški regiji

Tabela 4.6.1 Brezposelne mlade osebe v januarju 2010.

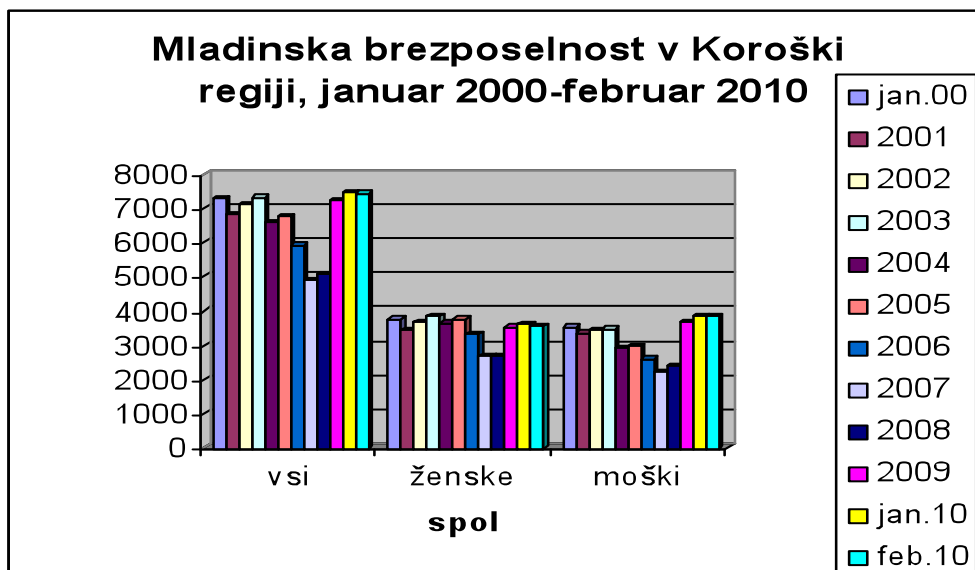
Urad za delo/ število	December 2009 skupaj	December 2009 mladi	Januar 2010 mladi	Februar 2010 mladi
Dravograd	483	106	104	106
Radlje ob Dravi	1020	173	185	169
Ravne na Koroškem	1344	246	245	255
Slovenj Gradec	1100	188	200	194
Koroška regija	3947	713	734	724
Velenje	2.410	529	534	538
Slovenija	*	15.365	15.842	15.827

*Opomba: za december 2009 ni podatka.

Vir: ZRSZ, 16. 12. 2009, 16. 1. 2010 in 16. 2. 2010.

Opazimo lahko precejšnje razlike pri mladinski brezposelnosti med občinami v Koroški regiji. Število mladih brezposelnih oseb se je decembra 2009 zelo povečalo. Znašalo je skupaj 3947 oseb, v januarju pa 734 oseb. Največ brezposelnih mladih je bilo v Ravnah na Koroškem v decembru 246 in v februarju 2010 255 oseb, kar je razvidno tudi iz tabele 4.6.1.

Graf 4.6.2 Mladinska brezposelnost v Koroški regiji, januar 2000 do februar 2010.

Vir: Zavod RS za zaposlovanje, 31. 1. 2010 in 16. 2. 2010.

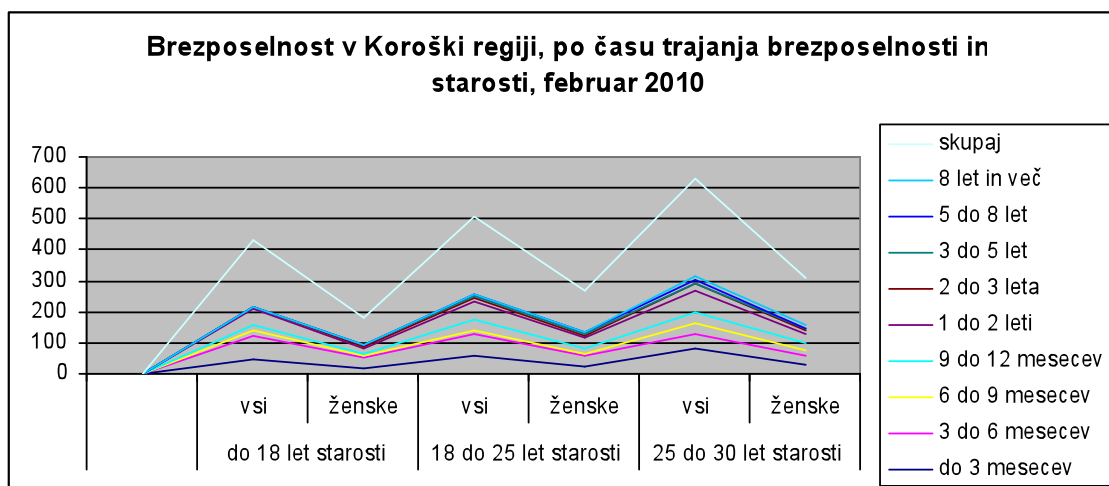
Januarja 2010 je bilo na Zavodu za zaposlovanje registriranih 7474 brezposelnih oseb (3603 žensk in 3871 moških). Decembra 2003 je bilo najvišje število mladih brezposelnih žensk 3839, medtem ko je bilo moških brezposelnih januarja 2010 3871 oseb. Najnižje skupno število registriranih mladih je bilo decembra 2007 4901 oseb, 2684 ženskih in 2217 moških oseb.

V decembru 2009 je bilo v Koroški regiji zabeleženih kar 1374 mladih brezposelnih oseb s I. in II. stopnjo izobrazbe. V istem letu je imelo 1133 mladih brezposelnih oseb III. in IV. stopnjo izobrazbe, 1053 oseb V. stopnjo izobrazbe, 132 oseb VI. stopnjo izobrazbe, 252 oseb pa VII. in VIII. stopnjo izobrazbe (ZRSZ, 2009).

Za primerjavo lahko ugotovimo, koliko je mladih brezposelnih oseb v sami Koroški regiji. Julija 2009 je registriranih brezposelnih oseb v Koroški regiji 3947. V primerjavi

z decembrom 2008 se je brezposelnost mladih povečala za 33,5 %, v primerjavi z julijem preteklega leta pa je bilo brezposelnih v Koroški regiji za 43,7 % več. Mladih brezposelnih oseb ter iskalcev prve zaposlitve v Koroški regiji je 6688 oseb, od tega jih je 46,5 % več, kot v prejšnjih letih (ZRSZ, 2009).

Graf 4.6.3 Brezposelnost mladih v Koroški regiji, po času trajanja brezposelnosti in starosti, februar 2010.

Vir: Zavod RS za zaposlovanje, 18. 2. 2010.

V Sloveniji je bilo v februarju 2010 (do 18 let starosti) 994 brezposelnih oseb od 6 do 9 mesecev, od tega 425 žensk, in 844 oseb, od tega 323 brezposelnih žensk od 9 do 12 mesecev. Povprečno trajanje brezposelnosti (18–25 let) je 9 mesecev in 17 dni, (pri starosti 25–30 let) znaša 1 leto 3 mesece in 16 dni (ZRSZ, 2010).

V Ravnah na Koroškem je bilo 280 brezposelnih oseb do 3 mesece, v Slovenj Gradcu 242 oseb, v Radljah ob Dravi 252 oseb in v Dravogradu 116 brezposelnih oseb do 3 mesece. Povprečno trajanje brezposelnosti v februarju 2010 je bilo v Ravnah na Koroškem (18–25 let) 10 mesecev in 3 dni, pri starosti (25–30 let) pa je znašalo 1 leto, 4 mesece, 1 dan (pri ženskah 1 leto 6 mesecev in 7 dni ter pri moških 1 leto 1 mesec in 28 dni) (ZRSZ, 2010).

Podaljšanje izobraževanja sicer ugodno vpliva na izboljšanje izobrazbene strukture delovne sile, vendar pa na drugi strani povzroča nizke stopnje aktivnosti mladih.

Najpogostejša stopnja brezposelnosti, ki se pojavlja pri mladih brezposelnih osebah, je strukturna brezposelnost.

5 ANKETA O MLADINSKI BREZPOSELNOSTI V KOROŠKI REGIJI

Pripravila sem anketni vprašalnik, ki je bil razdeljen 200 osebam. Vprašalnik je razdeljen na dva dela in sicer na splošna in specifična vprašanja na obravnavano temo. Anketa je vsebovala 15 vprašanj. Iz nje pa je bilo razvidno, koliko je oseb, ki so mladinsko brezposelne ter dolgotrajno brezposelne. Podatki so bili kvantitativni in izročeni osebno. Primarne podatke brezposelnih oseb pa sem potrebovala za nadaljnje delo.

5.1 Izvedba ankete

Najprej sem pripravila vprašalnik za anketirane osebe. Na Zavodu za zaposlovanje sem se dogovorila za samo izvedbo anketnega vprašalnika. Brezposelne osebe so prejele anketni vprašalnik in ga v celoti izpolnile. Izpolnjene anketne vprašalnice sem zbrala, jih obdelala in podatke zapisala. Pri tem pa sem upoštevala tudi njihova mnenja. Kasneje sem te pridobljene podatke uporabila še pri raziskavi diplomske naloge.

Anketo sem izvedla zato, da sem pridobila podatke (posledice, vzroke, status) od mladih brezposelnih oseb. Vsak dan sem obiskala po en Urad za delo (Ravne na Koroškem, Dravograd, Slovenj Gradec in Radlje ob Dravi), ker sem le na takšen način prišla do anketirancev. Anketne vprašalnice sem osebno razdeljevala brezposelnim mladim. Tako sem bila tudi na razpolago, če je kdo izmed njih imel kakršnokoli vprašanje. Mladi so izpolnjevali anketne vprašalnice in jih na koncu izpolnjene oddali. Brezposelne mlade sem anketirala februarja in marca 2010. Sam anketni vprašalnik se nahaja v prilogi 1.

5.2 Rezultati ankete

Na zavodu za zaposlovanje sem anketirala mlade brezposelne osebe (starosti 15–29 let). Anketiranci so osebno prejeli anketne vprašalnice in navodila za izpolnjevanje vprašalnikov. Izpolnjene vprašalnice pa so vrnili neposredno meni.

Anketne vprašalnice je izpolnilo 200 oseb, od tega 80 moških in 120 žensk (V Sloveniji je bilo februarja 2010 skupaj brezposelnih 47.021 žensk in 52.763 moških, medtem ko je v Koroški regiji brezposelnih 3576 žensk in 3856 moških). Mladih brezposelnih žensk je bilo v Ravnah 711, moških pa 692. S tega vidika je sicer v vzorcu

nekaj preveč žensk, kot je to razmerje v populaciji. Posledično vzorec ni najbolj reprezentativen. Vendar bom v nadaljevanju vseeno analizirala celoten vzorec, saj verjamem, da dobro odraža mlade brezposelne. Dosežena povprečna starost je 24,6 let. Nedokončano OŠ je imelo 8 oseb, dokončano OŠ je imelo 24 oseb, krajše izobraževanje je doseglo le 16 oseb, srednjo poklicno šolo je imelo 87 oseb, 24 oseb je imelo srednjo šolo, visoko in univerzitetno izobrazbo je imelo 25 oseb ter 15 oseb magisterij in doktorat. Med mladimi brezposelnimi je razlika samo v izobrazbi.

Tabela 1: Poklici, ki so jih nazadnje opravljale brezposelne osebe.

Poklic:	Skupno število oseb
Modeli, prodajalci/prodajalke, demonstratorji/demonstratorke	21
Tehniki/tehnice tehničnih strok	19
Kovinarji/kovinarke	11
Gimnazijski maturanti	7
Šivilje-krojači	7
Menedžerji/menedžerke manjših družb	6
Kuharji/kuharice	5
Direktorji/direktorice	4
Natakarji/natakarice	4
Ostali poklici	38

Vir: Anketa o mladinski brezposelnosti v Koroški regiji.

Največ brezposelnih oseb po poklicih je bilo modelov, prodajalcev in prodajalk (skupaj 21). Sledili so tehniki in tehnice tehničnih strok (skupaj 19), kovinarji/kovinarke (skupaj 11), gimnazijski maturantje (skupaj 7), šivilje-krojači (skupaj 7), menedžerji (skupaj 6), kuharice (skupaj 5), direktorji in natararji (skupaj 4). Najmanj pa je bilo tehničnih poklicev (vojaki, strokovnjaki, pomočniki, uradniki, kmetovalci, rudarji, upravljavci, gozdarji, gradbeniki, inženirji, cvetličarji, strugarji itd). Ugotavljam, da se brezposelnost pojavlja nasploh pri vseh poklicih.

Število brezposelnih po času trajanja brezposelnosti je prikazano v spodnji tabeli. Največ mladih brezposelnih oseb po trajanju brezposelnosti je v razredu brezposelnosti več kot 9 mesecev. Med njimi pa so tudi osebe, ki so brezposelne že dalj časa: 1 oseba je bila brezposelna 18 mesecev, 1 oseba 1 leto, 1 oseba 2 leti, 1 oseba 3 leta, 1 oseba pa 8 let. Izračunala sem tudi tehtano aritmetično sredino, kjer sem za uteži uporabila frekvenco (število oseb) posameznega razreda, sredino pa sem določila, kot prikazuje spodnja tabela. Tako določeno povprečje znaša dobro leto:

$$TAS = \frac{f_j * y_j}{n} = 12,73,$$

kjer f_j predstavlja frekvenco v posameznem razredu, y_j sredino posameznega razreda, n pa število enot.

Tabela 2: Brezposelna oseba po trajanju brezposelnosti.

Brezposelnost	Število	Sredina razreda
Do 1 meseca	7	1
Do 3 mesecev	18	2
Do 6 mesecev	41	4,5
Do 9 mesecev	51	7,5
Več kot 9 mesecev	78	24

Vir: Anketa o mladinski brezposelnosti v Koroški regiji.

Anketiranci so na vprašanje »ste brezposelna oseba, ker« imeli na voljo več možnih odgovorov. Tako so osebe odgovorile, da so brezposelne zaradi izteka roka pogodbe za določen čas (teh oseb je kar 109). Oseb, ki so obkrožile, da so imele pogoje za določen čas, a so jih vseeno odpustili zaradi pomanjkanja dela, je prav tako 109 (nekatero osebo so obkrožile več odgovorov, zato je tudi število 109), 11 oseb so odpustili iz krivdnih razlogov, 20 oseb sploh ni hotelo delati, 39 oseb ni imelo ustrezne izobrazbe, 44 oseb ima premalo znanja in izkušenj. Tri osebe, ki so jih odpustili iz krivdnih razlogov, so obkrožile tudi, da niso imele ustrezne izobrazbe, znanja ter izkušenj. Ena oseba je poleg krivdnega razloga obkrožila, da nima ustrezne izobrazbe, nima dovolj znanja in izkušenj ter da je imela pogoje za nedoločen čas, a so jo vseeno odpustili tudi zaradi pomanjkanja dela (1 oseba pa je obkrožila, da ni hotela delati). 20 oseb ni hotelo delati,

vendar je od tega 1 oseba obkrožila, da nima izkušenj in znanja, 1 oseba ni imela ustrezne izobrazbe, izkušenj in znanja.

Iz anketnega vprašalnika je bilo razvidno, da je le majhen delež oseb, odpuščenih iz krivdnih razlogov zaradi pomanjkanja dela, to navedlo kot edini razlog za nezaposlovanje mladih. Po mojem mnenju je to zaradi tega, ker so mladi brezposelni brez ustrezne izobrazbe, znanja in tudi delovnih izkušenj nimajo.

Tabela 3: Službe ne dobite, ker:

Imate premalo znanja	2,195
Imate premalo izkušenj	2,5
Imate prenizko raven izobrazbe	2,535
Niste našli službe, ki bi si jo želeli opravljati	2,54
Ker nočete delati in raje ostajate doma	2,025
Ker vas ne prekvalificirajo na drugo delovno mesto	2,140704

Vir: Anketa o mladinski brezposelnosti v Koroški regiji.

Anketiranci se s trditvami na odgovore niso strinjali. Največ nestrinjanja je s tem, da nočejo delati in raje ostajajo doma, ter da niso našli dela, ki bi ga želeli opravljati. Ljudje imajo prenizko raven izobrazbe in premalo izkušenj za pridobitev službe, kar pa tudi sami vedo.

V času študija je 27 oseb od 200 opravljalo delo preko študentskega servisa, od tega je kar 26 oseb, ki jim je to koristilo pri pridobivanju službe (kar so pokazali odgovori pri anketnem vprašalniku). Službo je zavrnilo 86 oseb. 51 oseb je službo zavrnilo 1-krat, 15 oseb 2-krat, 12 oseb 3-krat, 3 osebe 4-krat, 1 oseba 5-krat, 1 oseba 6-krat, 1 oseba 7-krat, 1 oseba 8-krat, 1 oseba 9-krat.

Menim, da mladi že med šolanjem opravljajo delo preko študentskih servisov, saj jim omogoča, da si prislužijo denar. Po mojem mnenju pa takšno delo poteka s krajšim delovnim časom in v manjšem obsegu. Mladi si ne morejo pridobiti dovolj delovnih izkušenj, vendar pa jim pomaga pri povečanju služb. Mislim, da mladi delajo tudi daljše časovno obdobje, čeprav se šolajo in si na tak način pridobijo delovne izkušnje. Na ta način lahko vsaj malo povečamo zaposljivost med mladimi. Ugotavljam, da svetovalke

osebam ponujajo delo (ko prihajajo na razgovore), za katerega niso izobražene (npr. oseba ima šiviljsko šolo, potem pa jo silijo delati v gostinstvu), zato osebe večkrat tudi zavrnejo takšno službo. To je pravo nasprotje za poklic, ki ga imajo. Ne morejo in nočejo delati, ker to ni njihova stroka.

Tabela 4: Zavrnilo ste službo, ker:

Ker niste radi opravljali dela, ki so vam ga ponudili	3,28
Ker ste bili preveč oddaljeni od doma	3,59
Ker niste hoteli delati	1,98
Imate premalo znanja in izkušenj	2,48
Zaradi slabega delovnega okolja	2,245
Zaradi slabega vzdušja	2,015
Zaradi prenizke plače, ki so Vam jo ponudili	2,98

Vir: Anketa o mladinski brezposelnosti v Koroški regiji.

Osebe, ki so zavrnilo delo, se niso strinjale z večino trditev na odgovore. Z dvema trditvama so se osebe delno strinjale, da so zavrnilo službo, ker so bile preveč oddaljene od doma in ker niso rade opravljale dela, ki so jim ga ponudili. Osebe se niso strinjale, da so zaradi slabega vzdušja zavrnilo službo oziroma ker niso hotele delati.

Mislím, da za osebe, ki opravljajo delo in ga tudi ne marajo, ta trditev vedno ne drži. Osebe večkrat zapustijo službo zaradi negativnega odnosa do dela in ker se ne počutijo več sproščene. Skleпам, da v službi, kjer ni pravega vzdušja, spoštovanja in komunikacije oseba sama ponudi odpoved.

Tabela 5: Kaj boste naredili v prihodnje, da boste lažje zaposljivi?

Obiskovali boste šolo (zamenjali poklic, višja izobrazba)	2,305
Obiskovali boste tečaje (nova znanja in izkušnje)	2,355
Aktivno boste iskali službo (klicali in povpraševali po prostih delovnih mestih)	3,35
Vključevali se boste v programe aktivne politike zaposlovanja	2,56
V tujino boste šli iskat novo službo	2,46

Vir: Anketa o mladinski brezposelnosti v Koroški regiji.

Anketiranci se niso strinjali s trditvami (nočejo hoditi na tečaje, v šolo, dela nočejo iskati v tujini), kar nakazuje na njihovo splošno neaktivnost. Vendar pa je bilo najvišje povprečje pri odgovoru, da bodo v prihodnje aktivno iskali službo.

Mislím, da je pomembno, da bodo osebe v prihodnje aktivno iskale službo (klicale in povpraševale po prostih delovnih mestih ter se javljale pri delodajalcih), saj se bodo le na tak način lahko zaposlile. Najbolj je pomembno, da je brezposelne osebe najlažje zaposliti tako, da jih najprej vključimo v krožke, da si pridobijo nova znanja, ki jih potrebujejo za nadaljnje delo. Na tak način bi lahko zmanjšali število brezposelnih oseb.

Tabela 6: Menim, da so naslednji dejavniki pomembni za delo:

Raje hodim na delo, kjer je manjša oddaljenost od doma	3,815
Raje hodim na delo, kjer je visoka plača	4,075
Raje hodim na delo, kjer je dobro delovno okolje	3,305
Raje hodim na delo, kjer je zanimivo delo	3,24
Raje hodim na delo, kjer je možnost napredovanja	3,34
Raje hodim na delo, kjer je dober ugled v družbi	3,095
Raje hodim na delo, kjer lahko uresničim lastne ideje	3,255
Raje hodim na delo, kjer imam dobre odnose s sodelavci	2,785

Vir: Anketa o mladinski brezposelnosti v Koroški regiji.

Osebe se strinjajo samo s trditvami, da je zanje pomembno, da hodijo na delo, kjer je visoka plača in kjer je manjša oddaljenost od doma. Pri ostalih trditvah se niso opredeljevali (npr. raje hodijo na delo, kjer imajo dobre odnose s sodelavci in kjer je dober ugled v družbi).

Mislím, da vsaka oseba raje hodi na delo, kjer je visoka plača in manjša oddaljenost od doma. Za osebe je pomembno dobro delovno okolje, dobro počutje in vzdušje, zanimivo delo, ki ga z veseljem opravljajo in kjer uresničujejo lastne ideje. Tu pokažejo tudi, kako spretni so in kakšne sposobnosti imajo za delo, ki ga opravljajo. Glede na anketne rezultate bi mladinsko brezposelnost zmanjšali samo tako, da bi mladim ponudili visoko plačo, ker je to edino, kar jih pritegne, da bi se zaposlili. To pa je tudi edina možnost (povišanje plač), da mlade spravimo na trg dela. Menim, da bi bilo mlade treba zelo motivirati v smeri iskanja in pridobivanja službe.

Tabela 7: Nove oblike zaposlovanja se mi zdijo pomembne:

Delo na domu	2,375
Delo na daljavo	2,185
Delo s krajšim delovnim časom	2,635
Delo za določen čas	2,645
Delo po pogodbi za delo	2,405

Vir: Anketa o mladinski brezposelnosti v Koroški regiji.

Anketiranci se niso strinjali s trditvami na odgovore. Najvišje povprečje je pri novi obliki dela za določen čas, vendar je to še vedno slabo. Najmanjše povprečje pa je bilo pri obliki zaposlovanja dela na daljavo.

Menim, da imajo zelo neopredeljen odnos do novih oblik zaposlovanja in da se jim te oblike zaposlovanja sploh ne zdijo pomembne in primerne. Mislím pa, da anketiranci sploh niso vedeli da obstajajo nove oblike zaposlovanja, ki jim tudi niso znane. Tako bi morali brezposelne seznaniti s temi oblikami zaposlovanja.

Delo v sivi ekonomiji je opravljajo 42 oseb, vendar je še 24 oseb takšnih, ki bi raje delale v sivi ekonomiji oziroma na črno.

Menim, da delo v sivi ekonomiji oziroma delo na črno prinaša posledice, saj brezposelne osebe nimajo rednega plačanega dela. Nastopa pa tudi velik strah, da bi

izgubili še to delo, ki ga sedaj opravljajo kljub temu, da so brezposelni. V primeru izgube službe nastaja velik problem, kako v prihodnje preživeti. Veliko ljudi dela v sivi ekonomiji in si tako služi denar za prihodnost, da lažje preživijo. Čeprav opravljajo nelegalno delo, pa je to vendar še edino delo, ki ga imajo in jim omogoča lažje preživetje.

Tabela 8: Pri nas v Koroški regiji so mlade brezposelne osebe:

Ker ni dovolj služb	4,07
Ker osebe nočejo delati	3,46
Iz zdravstvenih razlogov (bolezen)	2,395
Ker raje prejemajo nadomestilo	3,64
Ker nimajo ustrezne izobrazbe (le OŠ)	3,135
Ker imajo previsoko stopnjo izobrazbe (V., VI. in VII. stopnjo izobrazbe)	2,63
Ker država ne naredi dovolj za zmanjšanje mladinske brezposelnosti	3,785
Ker je mladinska brezposelnost velik problem v naši družbi	3,737374

Vir: Anketa o mladinski brezposelnosti v Koroški regiji.

Povprečje je pokazalo, da so v Koroški regiji brezposelne osebe, ker ni dovolj delovnih mest, ker država ne naredi dovolj za zmanjšanje mladinske brezposelnosti in ker je mladinska brezposelnost velik problem v naši družbi. Anketirane osebe so bolj neodločene z odgovori, da so v Koroški regiji mlade brezposelne osebe zaradi zdravstvenih razlogov in ker imajo previsoko stopnjo izobrazbe.

Da se bodo stvari v prihodnje izboljšale, je odgovorilo 57 oseb, 26 jih pravi, da se stvari ne bodo izboljšale, 65 oseb misli, da se bodo stvari v prihodnje poslabšale, a le 51 oseb pravi, da bodo stvari ostale takšne, kot so. Rezultati kažejo, da bo v prihodnje še vedno problem zaposlovanja mladih v Koroški regiji.

Mislim, da je v Koroški regiji največji problem, kako pridobiti delo. Mladi nimajo delovnih izkušenj, znanja, sposobnosti, delovne dobe. Ne znajo pa pokazati svojim interesov in spretnosti, ki jim imajo. Na ta način prihaja do manjšega zanimanja. Ker pa

mladi razmišljajo negativno, bo to velik problem, kako poiskati službo. Težje je poiskati službo, če nimaš ustrezne izobrazbe, ker nimaš veliko izbire. Mlade brezposelne v Koroški regiji lahko umestimo na trg dela samo pod pogojem, da jim ponudimo visoko plačo in delo, kjer je manjša oddaljenost od doma (pozitivno). Vendar pa to vedno ne drži. V večini primerov se še najdejo osebe, ki kljub temu, da jim ponudijo visoko plačo, delo tudi zavrnejo. V takšnem primeru ne bi zavrnili dela in ne bi imeli izgovorov, da niso hoteli delati in da nimajo dobrih odnosov s sodelavci (negativno). Na trg dela jih lahko dobimo samo z delom. Možnost napredovanja, zanimivo delo, dober ugled v družbi, dobro delovno okolje in uresničitev lastnih idej je način, da mlade pripravimo k delu. Na trgu dela bi jim za začetek ponudili delo s polovičnim delovnim časom, kasneje pa bi jih zaposlili s polnim delovnim časom.

6 ODPRAVLJANJE MLADINSKE BREZPOSELNOSTI

6.1 Aktivna politika zaposlovanja

Aktivno politiko zaposlovanja (APZ) lahko označimo kot nabor raznovrstnih programov in ukrepov, s katerimi država neposredno posega na trg dela, da vključi več delovno sposobnega prebivalstva ter da zmanjša brezposelnost. Vključuje programe zaposlovanja, usposabljanja in ustvarjanja delovnih mest (Janoski, 1996).

Tako APZ je treba ločevati od makroekonomskega uravnavanja zaposlovanja in pasivne politike zaposlovanja (Južnik, 2008). Cilji APZ so zagotavljanje zaposljivosti in ekonomske aktivnosti čim širšemu krogu posameznikov (Andersen, 2000).

Oblikovale so se tri skupine ukrepov, ki so usmerjene vsaka na svojo vrsto odkrite brezposelnosti:

- ukrepi za usklajevanje med ponudbo in povpraševanjem po delovni sili,
- ukrepi za reguliranje ponudbe delovne sile,
- ukrepi za reguliranje povpraševanja po delovni sili (Svetlik, Babič, 2002).

Nastajali so programi za prekvalifikacije in dodatno izobraževanje delavcev, za preusmerjanje odvečnih delavcev v samozaposlitev in za odpiranje novih delovnih mest (Svetlik, 2002).

Potreba po hitrem uvajanju programov APZ in pomanjkanje konkretnih izkušenj sta bila vzrok za to, da so bili prvi programi manj domiselni (Svetlik in drugi, 2002).

Programe APZ, ki so veljali v letu 1999, lahko razvrstimo v devet skupin (Ignjatović, 2000). Danes so najbolj aktualni programi izobraževanja in usposabljanja za brezposelne in trajno presežne delavce spodbujanje samozaposlovanja ter javna dela.

Število brezposelnih, vključenih v programe izobraževanja in usposabljanja v zadnjih petih letih, je prikazano v tabeli 3 v prilogi.

6.1.1 Ukrepi aktivne politike zaposlovanja za mlade

V obdobju **2009–2010** se izvajajo naslednji ukrepi programa APZ, ki so usmerjeni predvsem na mlade brezposelne osebe. Ti ukrepi so:

- svetovanje in pomoč pri iskanju zaposlitve,
- usposabljanje in izobraževanje,
- spodbujanje zaposlovanja in samozaposlovanja,
- programi za povečanje socialne vključenosti,
- subvencioniranje zaposlitev,
- ustvarjanje delovnih mest za mlade (MDDSZ, 2009).

Število aktivne politike zaposlovanja za mlade v Koroški regiji je prikazano v tabeli 3 v prilogi. Aktivna politika zaposlovanja za mlade zajema najpomembnejše ukrepe:

- pomoč pri samozaposlitvi (uporabljajo se različne pomoči brezposelnim osebam, da se lahko zaposlijo),
- programi institucionalnega usposabljanja (brezposelni so vključeni v programe usposabljanja skladno z individualnimi zaposlitvenimi načrti, ki pa morajo biti pripravljene takoj, ko se brezposelna oseba prijavi na zavodu),
- usposabljanje na delovnem mestu za 2009/2010 (sem vključujemo osebe, ki so zaposlene na delovnih mestih in se tudi usposabljujejo),
- pomoč pri načrtovanju poklicne poti in iskanje zaposlitve – delavnice (tu se uporabljajo različni programi pomoči pri iskanju zaposlitve),
- subvencije za samozaposlitev (zavodi in druge organizacije pomagajo osebam s financami, da se lahko samozaposlijo in so sami sebi vodje v lastni organizaciji) (ZRSZ, 2010).

6.2 Predlogi na podlagi ankete in prebrane literature

Podaljšanje izobraževanja za doseženo stopnjo izobrazbe sicer ugodno vpliva na izboljšanje izobrazbene strukture delovne sile, vendar pa na drugi strani povzroča nizke stopnje aktivnosti mladih (Trbanc, 1992). Problem dolgega izobraževanja ne samo v Sloveniji ampak tudi na Koroškem je tudi v pomanjkanju delovnih izkušenj mladih, ki pogosto na trg dela vstopajo šele po 24. letu ali kasneje in so kot iskalci prve zaposlitve brez relevantnih delovnih izkušenj. S tega vidika se zdi nujno tudi pri visokošolskem

študiju bolj spodbujati pridobivanje relevantnih delovnih izkušenj in vzpostavljanje stikov z delodajalci že med samim študijem. Najpogostejša stopnja brezposelnosti, ki se pojavlja pri mladih osebah, je strukturna brezposelnost (Svetlik, 2002). Dodatna težava podaljševanja izobraževanja pa je, da je interes mladih usmerjen predvsem na študij na področju družbenih in poslovnih ved ter prava, kjer je povpraševanje na trgu dela manjše od ponudbe, zaradi česar v zadnjih letih narašča brezposelnost mladih diplomantov (Urad RS za mladino).

Za zmanjšanje mladinske brezposelnosti v prihodnje so po mojem mnenju pomembni naslednji cilji:

- spodbujati izobraževanje (formalno, neformalno),
- povečati sodelovanje s študentskimi in dijaškimi organizacijami,
- ukiniti socialno pomoč (za osebe, ki nočejo sodelovati oziroma delati),
- povečati plače mladih.

Mlade, ki so brez izobrazbe (nedokončana OŠ, dokončana OŠ in krajše izobraževanje), je treba vključiti v šole ali krožke ter razne programe, da si pridobijo novo znanje, ki ga bodo potrebovali za nadaljnje delo. Cilj je, da se osebe brez izobrazbe in izkušenj izobražujejo za poklice, ki jih hočejo doseči. Samo z ustrezno pridobljeno izobrazbo bodo mladi lahko pokazali, kako spretni so in kakšne sposobnosti imajo za pridobitev službe. Mlade je treba usmeriti v deficitarne poklice, torej jih prekvalificirati. Na srednjih in osnovnih šolah pa bi lahko predstavili poklice za mlade in jih na ta način usmerjali v izobraževanje. Anketa je pokazala, da mladi ne poznajo novih oblik zaposlovanja kot so delo na domu, delo na daljavo, delo s krajšim delovnim časom, delo za določen čas, delo po pogodbi za delo.

Brezposelne osebe je treba najprej vključiti v tečaje, da si pridobijo nova znanja in sposobnosti (najpogostejši poklici, ki se iščejo za mlade, so finančniki, zdravniki, različni inženirji, revizorji, računovodje). Za mlade je najbolj prisotna strukturna oblika brezposelnosti. Zavod bi mlade usposabljal na delovnih mestih ter jim pomagal, da se formalno izobražujejo ter sodelujejo s podjetji. Mladi bi si le tako pridobili nekaj delovnih izkušenj. Delovne izkušnje pa si lahko mladi pridobijo tudi z delom preko študentskih servisov (dijaki, študentje). Mlade bi morali seznaniti z novimi oblikami zaposlovanja kot so delo na domu, delo na daljavo itd.

V času študija pa opravlja veliko mladih delo preko študentskih servisov. To jim koristi kasneje pri pridobivanju službe. Takšno delo jim pomaga, da si mladi služijo denar, ker nimajo rednega dela. S krajšim delovnim časom si ni mogoče pridobiti dosti delovnih izkušenj. Mladi večkrat delajo tudi daljše časovno obdobje in si na ta način pridobijo več delovnih izkušenj. Študentski servisi bi se morali s študenti boljše povezati, saj bi imeli večje možnosti na samem trgu dela. V organizacijah dijaki in študentje uspešno opravljajo prakso, vendar pa ne pridobijo dovolj delovnih izkušenj, kar bi pripomoglo pri nadaljnjem iskanju službe. Ker pa so mladi večkrat neuspešni pri iskanju zaposlitve, se odločajo za študij na terciarni ravni. Mlade bi povezali z različni projektnimi programi (različni izumi in inovacije, ki jih mladi naredijo že v šolah), kjer bi si študenti izmenjevali informacije, mnenja, znanje, ki ga imajo. Tako bi se lahko povezali z drugimi organizacijami, pridobili, različne sponzorje in donatorje in prišli do službe, ki jo bodo opravljali. Lahko pa bi organizirali sejme, kjer mladi pokažejo, kaj so dosegli (razvojni projekti za mlade). Zavodi za zaposlovanje pa bi morali mladim pomagati pri financiranju za samozaposlitev. Tako bi se odpirala njihova nova podjetja in tudi nova delovna mesta, kjer bi bili vodje sami sebi. Na ta način bi v prihodnje vsaj malo povečali zaposlovanje mladih.

Tistim mladim, ki nimajo interesa, da bi delali in raje ostajajo doma, pa je treba ukiniti pomoč. Mlade bi morali večkrat poklicali na razgovore in jih vpraševali, kako aktivni so pri iskanju službe. Tu bi poostrili večji nadzor nad mladimi, ker je tega sedaj zelo malo oziroma nadzora skoraj sploh ni (redni pogovori mladih s svetovalci). Tako ne bi več prejeli mesečnih dohodkov in izkoriščali države, ampak bi si morali takoj poiskati službo, čeprav imajo do tega zelo negativen odnos. Zato bi zmanjšali delo v sivi ekonomiji oziroma bi tega dela bilo v bodoče manj, na ta način pa bi zmanjšali brezposelnost mladih v Koroški regiji. Delo v sivi ekonomiji opravljajo osebe, ki nimajo rednega dela in na ta način služijo denar, da lažje preživijo. To je velik problem za osebe, ki to delo opravljajo (osebe, zaposlene v sivi ekonomiji, čeprav so brezposelne). Ker pa je dela v sivi ekonomiji vedno več, se bo tudi izkoriščanje države (denarno nadomestilo) v prihodnje nadaljevalo. Če bi inšpekcije redno preverjale delo na črno in pravi čas odkrile takšno delo in kljub temu pisale kazni za delodajalce (ki dopuščajo takšen način dela) in osebe, ki to delo opravljajo, potem bi takšno delo zelo zmanjšali. Na ta način bi lahko inšpektorji preverjali tudi ostale organizacije, kjer se

izvaja podoben način dela na črno. Takšnega dela ni možno ukiniti (da delo sploh ne bi obstajalo), ker se bodo še vedno našle osebe, ki raje delajo v sivi ekonomiji in izkoriščajo državo za prejemke (denarno nadomestilo), kot pa da bi si poiskale redno delo, ki je plačano. Osebe, ki aktivno ne iščejo službe, bodo imele tudi v prihodnje težave pri pridobitvi zaposlitve. Ne moremo jih jemati resno, ker jim je tako vseeno ali bodo dobile službo, ker sploh nimajo interesa, da bi delale. Mlade osebe bi morali vključiti v razne programe, saj tako ne bi imeli časa za delo v sivi ekonomiji. Tako dosežemo cilj večjega zaposlovanja mladih v prihodnje, s tem pa zmanjšamo delo v sivi ekonomiji.

Anketni podatki so pokazali, da bodo mladi bolj motivirani za delo pri samem zvišanju plač. Za zaposlitev mladih je treba povečati plače, saj je to ena pomembnih možnosti, da zmanjšamo mladinsko brezposelnost. Vendar pa je žalostno, da mlade za pridobitev službe pritegne edino višja plača. Mladi niso usmerjeni v druge vrednote, ki bi bile pomembne pri službi, ampak je njihova edina vrednota, ki jih motivira, denarno sredstvo. Vendar se tu pojavlja vprašanje, ali se bodo tudi delodajalci in druge organizacije strinjale z višjo plačo za mlade. V današnjem času, ko se na eni strani organizacije zapirajo, na drugi strani pa podjetja ne poslujejo z dobički, bo težko zvišati plače za mlade. Če pa gledamo realno, pa še vedno ostajajo močna podjetja, kjer je visok dobiček, pozitivno poslovanje in kjer za nadaljnje delo potrebujejo mlade. Z zvišanjem plač pa bodo pridobili tudi mlade, ki jih potrebujejo v organizacijah.

7 SKLEP

Koroška regija je ena izmed najstarejših slovenskih industrijskih regij. V Koroški regiji prevladujejo predelovalne dejavnosti (proizvodnja kovin in kovinskih izdelkov, proizvodnja iz gume in plastike, proizvodnja tekstilij), ki zaposlujejo preko 70 % vseh zaposlenih v tej regiji. V regiji je delovno aktivnih 27.005 prebivalcev, kar predstavlja 3,1 % vseh delovno aktivnih v državi.

V februarju 2010 se brezposelnost mladih v Koroški regiji zvišuje, kar nam kaže tako stopnja registrirane brezposelnosti kot tudi podatki o številu brezposelnih oseb. Na Koroškem je bilo februarja 2010 994 mladih brezposelnih oseb, od tega 325 žensk in 669 moških.

Anketa je pokazala, da mladi niso aktivni pri iskanju službe, saj anketirane osebe menijo, da je zanje pomembna plača. Problemi pa se pojavljajo tudi, ker ni dovolj delovnih mest, kamor bi lahko uvrstili mlade brezposelne. Mlade je treba seznaniti z novimi oblikami zaposlovanja, kot na primer delo na domu, delo na daljavo, delo s krajšim delovnim časom, delo za določen čas ter delo po pogodbi za delo.

Aktivna politika zaposlovanja zajema programe in ukrepe, kjer država posega na sam trg dela, da bi zmanjšala brezposelnost. Zato se izvajajo razni programi, ki so usmerjeni na mlade brezposelne. Novi predlogi, ki so usmerjeni k mladim, so: pomoč pri samozaposlitvi, programi institucionalnega usposabljanja, usposabljanje na delovnem mestu za leto 2009/2010, pomoč pri načrtovanju poklicne poti in iskanje zaposlitve ter subvencije za samozaposlitev.

Za zmanjšanje mladinske brezposelnosti so pomembni naslednji cilji: spodbujati izobraževanje, povečati sodelovanje s študentskimi in dijaškimi organizacijami, ukiniti socialno pomoč in povečati plače mladih. Osebe je treba izobraževati za poklice, ki jih želijo doseči. Dogovoriti se je treba s študentskimi in dijaškim organizacijami za iskanje večjih zmožnosti na trgu dela. Neaktivnim moramo ukiniti denarno pomoč, da si bodo v prihodnje sami bolj aktivno in samoiniciativno iskali delo. Za boljše delovanje

na trgu dela mladih pa je treba zvišati plače mladih in jim omogočiti, da se uveljavijo na trgu dela. Mislim, da se mladinska brezposelnost v bližnji prihodnosti ne bo znatno spremenila. Še vedno bodo mladi, ki ostajajo doma brez služb, namesto da bi bili na trgu dela. Pri mladih bo potrebnega veliko izobraževanja, usposabljanja in motiviranja za zaposlovanje ter povečevanja iskanja zaposlitev za mlade. Menim, da se bo dolgoročno problematika mladinske brezposelnosti zmanjšala.

LITERATURA

- Andersen, Jens G. 2000. *Work and Citizenship: Unemployment and Unemployment Policies in Denmark 1980- 2000*. Oxford, New York: Oxford University Press.
- Bagon, Judita. 1991. *Poti do dela in zaposlitve. Vodič za brezposelne in zaposlene*. Ljubljana: Panta Rhei.
- Beleva, Iskra. 1997. *Long-term Unemployment as Social Exclusion*. V: N. Genov, Ed. *Bulgaria 1997. Human Development Report*. Sofia: UNDP.
- Bradley, Harriet in Van Hoof. 2005. *Young people in Europe: Labor markets and citizenship*. Bristol: Policy.
- Česen, Tanja. 1996. *Rast, inflacija in brezposelnost*. Ljubljana: Gospodarski Vestnik.
- Domadenik, Irena. 1994. *Zbornik posvetovanja statistikov*. Radenci: Zavod za statistiko in statistično društvo Slovenije.
- Ehrenberg, Ronald G. in Robert S. Smith. 2000. *Modern Labor Economics: Theory and Public Policy*. New York: Addison Wesley Longman.
- Eurostat. 1997. *European Labour Force Survey: Results 1996*. Eurostat: Luxemburg.
- Gundara, Jagdish. 1992. *Long-term unemployed and the elderly in migrant communities in Europe*. Strasbourg: Council of Europe.
- Harrison, Jeremy. 1987. *Young people in transition*. Berlin: Cedefop.
- Henderson, David G. 1995. *Job search. Marketing your military experience*. Mechanicsburg: Stackpole Books.
- Hrovatin, Neve. 2002. *Uvod v gospodarstvo*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
- Ignjatović, Miroljub, Anja Kopač, Ivan Svetlik in Martina Trbanc. 2000. *Unemployment and Employment Policies in Slovenia. Long Term unemployment and the threat of social exclusion*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.
- Janoski, Thomas. 1996. *Explaining State Intervention to Prevent Unemployment: The Impact of Institutions on Active Labour Market Policy Expenditures in 18 Countries*. Skopje: Sibus.
- Južnik, Laura Rotar. 2008. Vključevanje mladih brezposelnih oseb v aktivne politike zaposlovanja. *Naše gospodarstvo* 54 (1/2): 112–119.

- Kajzer, Alenka. 1996. *Trg dela in brezposelnost v Sloveniji*. Doktorska disertacija, Ekonomsko-poslovna fakulteta, Univerza v Mariboru.
- Kajzer, Alenka. 1996. *Trg delovne sile in brezposelnost*. Maribor: Ekonomsko-poslovna fakulteta.
- Klužer, Franci. 2009. Mladi in trg dela. *IB Revija* 2: 41-49.
- Koditz, Volker. 1981. *Youth unemployment and vocational training: The material and social standing of young people during transition from school to working life*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.
- Kračun, Davorin. 1991. *Ekonomija za potrebe poslovanja*. Maribor: Ekonomsko-poslovna fakulteta.
- MDDSZ. 2009. *Program ukrepov aktivne politike zaposlovanja za leto 2009*. Ljubljana: Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve.
- Petersen, Anne C. 1994. *Youth unemployment and society*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Ryan, Paul, Paolo Garonna in Richard C. Edwards. 1991. *The Problem of Youth*. London: Macmillan Academic and Professional Ltd.
- Samuelson, Paul Anthony in William D. Nordhaus. 1992. *Economics*. New York: McGraw Hill.
- Samuelson, Paul Anthony in William D. Nordhaus. 2001. *Economics*. Boston: McGraw Hill.
- Schiller, Bradley Ray. 2003. *The Economy Today*. New York: McGraw-Hill.
- Svetlik, Ivan. 1985. *Brezposelnost in zaposlovanje*. Ljubljana: 1. natis.
- Svetlik, Ivan. 1985. *Brezposelnost in zaposlovanje*. Ljubljana: Delavska enotnost.
- Svetlik, Ivan, Tanja Vilič - Klemenčič in Samo Hribar. 1993. *Izobraževanje in trg dela*. Ljubljana: Andragoški center Republike Slovenije.
- Svetlik, Ivan, Samo Hribar, Tanja Vilič-Klenovšek in Sonja Klemenčič. 1993. *Politika izobraževanja brezposelnih v Sloveniji*. Ljubljana: Andragoški center Republike Slovenije.
- Svetlik, Ivan. 2002. *Politika zaposlovanja*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Svetlik, Ivan in Mavricija Babič. 2002. *Aktivna politika zaposlovanja. Politika zaposlovanja*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

- Svetlik, Ivan, Janko Glazer, Alenka Kajzer in Martina Trbanc. 2002. *Politika zaposlovanja*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Trbanc, Martina. 1992. *Mladi na trgu delovne sile*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
- Trbanc, Martina. 1992. *Poti zaposlovanja*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
- Ule, Mirjana. 1996. *Mladina v devetdesetih: Analiza stanja v Sloveniji*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
- Ule, Mirjana. 2003. *Zaposlenost mladih*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
- Ule, Mirjana. 2008. *Za vedno mladi: Socialna psihologija odraščanja*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- ZRSZ. 2006. *Letno poročilo 2005*. Ljubljana: Zavod RS za zaposlovanje.
- ZRSZ. 2007. *Letno poročilo 2006*. Ljubljana: Zavod RS za zaposlovanje.
- ZRSZ. 2008. *Letno poročilo 2007*. Ljubljana: Zavod RS za zaposlovanje.
- ZRSZ. 2009. *Letno poročilo 2008*. Ljubljana: Zavod RS za zaposlovanje.
- Žižmond, Egon. 2003. *Ekonomika narodnega gospodarstva*. Ljubljana: DZS.
- White, Michael. 1991. *Against Unemployment*. London: Policy Studies Institute.
- Eurostat. [Http://www.portalseven.com/employment/unemployment_rate_euro.jsp](http://www.portalseven.com/employment/unemployment_rate_euro.jsp) (15. 1. 2010).
- Statistični urad Republike Slovenije. [Http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=2968](http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=2968) (15. 12. 2009).
- Statistični urad Republike Slovenije.
[Http://e-uprava.gov.si/ispo/stopnjabrezposelnosti/prikaz.ispo](http://e-uprava.gov.si/ispo/stopnjabrezposelnosti/prikaz.ispo) (18. 12. 2009).

SEZNAM PRILOG

Priloga 1	Anketni vprašalnik.....	47
Priloga 2	Brezposelnost v EU, januar 2010 do februar 2010.....	55
Priloga 3	Registrirane brezposelne mlade osebe po starosti, december 2009, Koroška regija.....	56
Priloga 4	Največji problemi mladih.....	57
Priloga 5	Število novo sklenjenih zaposlitev oseb za Koroško regijo od 1. julija 2009 do 31. julija 2009.....	58

PRILOGE

Priloga 1 Anketni vprašalnik

Moje ime je Diana Vaserfal. Sem absolventka na Fakulteti za Management v Kopru. Anketa, ki jo boste izpolnili, je anonimna in bo služila izključno analizi mladinske brezposelnosti, kar je tudi tema moje diplomske naloge. Že vnaprej se Vam lepo zahvaljujem za sodelovanje.

Spol

Starost

Izobrazba, ki jo imate:

- a. Nedokončana OŠ (1. stopnja),
- b. OŠ (2. stopnja),
- c. Krajše izobraževanje (3. stopnja),
- d. Srednja poklicna šola (4. stopnja),
- e. Srednja šola (5. in 6. stopnja),
- f. Visoka, univerzitetna šola (7. stopnja),
- g. Magisterij, doktorat (8. stopnja).

Poklic, ki ste ga nazadnje opravljali: (prosim, obkrožite en odgovor)

- Vojaški poklici
- Zakonodajalci/zakonodajalke,
- Direktorji/direktorice,
- Menedžerji/menedžerke manjših družb,
- Strokovnjaki/strokovnjakinje fizikalnih, kemijskih, matematičnih, tehničnotehnoloških ved,
- Zdravstveni strokovnjaki/zdravstvene strokovnjakinje,
- Strokovnjaki/strokovnjakinje za vzgojo in izobraževanje,
- Drugi strokovnjaki/druge strokovnjakinje,
- Tehniki/tehtnice tehničnih strok,
- Tehniki/tehtnice in asistenti/asistentke v zdravstvu, biomedicini, biologiji, biotehniki,
- Pomočniki/pomočnice vzgojiteljev/vzgojiteljic,

- Komercialni, poslovno-upravni poklici,
- Uradniki/uradnice za pisarniško poslovanje,
- Uradniki/uradnice za poslovanje s strankami,
- Poklici za storitve,
- Modeli, prodajalci/prodajalke, demonstratorji/demonstratorke,
- Kmetovalci/kmetovalke,
- Rudarji/rudarke,
- Kovinarji/kovinarke,
- Finomehaniki/finomehaničarke, rokodelci/rokodelke, tiskarji/tiskarke,
- Drugi poklici za neindustrijski način dela,
- Poklici za neindustrijski način dela,
- Upravljalci/upravljalke procesnih strojev in naprav,
- Upravljalci/upravljalke strojev za proizvodnjo izdelkov in sestavljalci/sestavljavke izdelkov,
- Vozniki/voznice,
- Poklici za preprosta prodajna storitvena in komunalna dela,
- Poklici za preprosta kmetijska, gozdarska, lovska, ribiška dela,
- Poklici za preprosta rudarska in gradbeniška dela,
- Drugo

1) Koliko časa ste že brezposelna oseba?

- a) Do 1 meseca
- b) Do 3 mesecev
- c) Do 6 mesecev
- d) Do 9 mesecev
- e) Več kot 9 mesecev
- f) Drugo

2) Ste brezposelna oseba, ker: (prosim, obkrožite ustrezen odgovor ali odgovore).

- a) Vam je potekel rok pogodbe za nedoločen čas,
- b) Ste imeli/la pogoje za nedoločen čas, a so Vas vseeno odpustili zaradi pomanjkanja dela,
- c) Odpustili so Vas iz krivdnih razlogov,

- d) Niste hoteli delati,
- e) Niste imeli ustrezne izobrazbe,
- f) Niste imeli izkušenj in znanja.

3) Službe ne dobite, ker: (obkrožite, koliko se strinjate s trditvijo, kjer 1 pomeni s trditvijo se nikakor ne strinjam, 2 ne strinjam se, 3 delno se strinjam, 4 pomeni strinjam se, 5 popolnoma se strinjam).

Imate premalo znanja	1	2	3	4	5
Imate premalo izkušenj	1	2	3	4	5
Imate prenizko raven izobrazbe	1	2	3	4	5
Niste našli službe, ki bi si jo želeli opravljati	1	2	3	4	5
Ker nočete delati in raje ostajate doma	1	2	3	4	5
Ker vas ne prekvalificirajo na drugo delovno mesto	1	2	3	4	5
Drugo:	1	2	3	4	5

4) Ali ste opravljali v času študija kakršno koli delo preko študentskega servisa?

- a) Da (nadaljujte pri vprašanju 5)
- b) Ne (nadaljujte pri vprašanju 6)

5) Če ste v času študija opravljali delo preko študentskega servisa, ali menite, da Vam je to kaj koristilo pri pridobivanju službe?

- a) Da
- b) Ne

6) Ali ste že zavrnili službo?

- a) Da (nadaljujte pri vprašanju 7)
- b) Ne (nadaljujte pri vprašanju 9)

7) Kolikokrat ste zavrnili službo?

.....

- 8) Zavrnili ste službo, ker: (pri vsaki trditvi prosim obkrožite, koliko se strinjate z njo, kjer 1 pomeni s trditvijo se nikakor ne strinjam, 2 ne strinjam se, 3 delno se strinjam, 4 pomeni strinjam se, 5 popolnoma se strinjam). Odgovarjate samo tiste osebe, ki ste pri 6. vprašanju obkrožile a).

Ker niste radi opravljali dela, ki so Vam ga ponudili	1	2	3	4	5
Ker ste bili preveč oddaljeni od doma	1	2	3	4	5
Ker niste hoteli delati	1	2	3	4	5
Imate premalo znanja in izkušenj	1	2	3	4	5
Zaradi slabega delovnega okolja	1	2	3	4	5
Zaradi slabega vzdušja	1	2	3	4	5
Zaradi prenizke plače, ki so Vam jo ponudili	1	2	3	4	5
Drugo:	1	2	3	4	5

- 9) Kaj boste naredili v prihodnje, da boste lažje zaposljivi (pri vsaki trditvi obkrožite, koliko se strinjate z njo, kjer 1 pomeni s trditvijo se nikakor ne strinjam, 2 ne strinjam se, 3 delno se strinjam, 4 pomeni strinjam se, 5 pa popolnoma se strinjam).

Hodili boste v šolo (zamenjali poklic, višja izobrazba)	1	2	3	4	5
Hodili boste na tečaje (nova znanja in izkušnje)	1	2	3	4	5
Aktivno boste iskali službo (klicali in povpraševali po prostih delovnih mestih,)	1	2	3	4	5
Vključevali se boste v programe aktivne politike zaposlovanja	1	2	3	4	5
V tujino boste šli iskat novo službo	1	2	3	4	5
Drugo	1	2	3	4	5

10) Menim, da so naslednji dejavniki pomembni za delo (obkrožite, koliko se strinjate s trditvijo, kjer 1 pomeni s trditvijo se nikakor ne strinjam, 2 ne strinjam se, 3 delno se strinjam, 4 pomeni strinjam se, 5 pa popolnoma se strinjam).

Raje hodim na delo, kjer je manjša oddaljenost od doma	1	2	3	4	5
--	---	---	---	---	---

Raje hodim na delo, kjer je visoka plača	1	2	3	4	5
Raje hodim na delo, kjer je dobro delovno okolje	1	2	3	4	5
Raje hodim na delo, kjer je zanimivo delo	1	2	3	4	5
Raje hodim na delo, kjer je možnost napredovanja	1	2	3	4	5
Raje hodim na delo, kjer je dober ugled v družbi	1	2	3	4	5
Raje hodim na delo, kjer lahko uresničim lastne ideje	1	2	3	4	5
Raje hodim na delo, kjer imam dobre odnose s sodelavci	1	2	3	4	5
Drugo	1	2	3	4	5

11) Nove oblike zaposlovanja se mi zdijo pomembne (obkrožite, koliko se strinjate s trditvijo, kjer 1 pomeni s trditvijo se nikakor ne strinjam, 2 ne strinjam se, 3 delno se strinjam, 4 pomeni strinjam se, 5 popolnoma se strinjam).

Delo na domu	1	2	3	4	5
Delo na daljavo	1	2	3	4	5
Delo s krajšim delovnim časom	1	2	3	4	5
Delo za določen čas	1	2	3	4	5
Delo po pogodbi za delo	1	2	3	4	5

12) Zaradi trenutne nezaposljivosti opravljate delo v sivi ekonomiji oziroma delo na črno (neprijavljeno legalno delo).

- a) Da
- b) Ne

13) Iščete službo, ki je v sivi ekonomiji oziroma delo na črno (neprijavljeno legalno delo)?

a) Da

b) Ne

14) Pri nas v Koroški regiji so mlade brezposelne osebe, ker (obkrožite, koliko se strinjate s trditvijo, kjer 1 pomeni s trditvijo se nikakor ne strinjam, 2 ne strinjam se, 3 delno se strinjam, 4 pomeni strinjam se, 5 pa popolnoma se strinjam).

Ker ni dovolj služb	1	2	3	4	5
Ker osebe nočejo delati	1	2	3	4	5
Iz zdravstvenih razlogov (bolezen)	1	2	3	4	5
Ker raje prejemajo nadomestilo	1	2	3	4	5
Ker nimajo ustrezne izobrazbe (le OŠ)	1	2	3	4	5
Ker imajo previsoko stopnjo izobrazbe (V., VI. in VII. stopnjo izobrazbe)	1	2	3	4	5
Ker država ne naredi dovolj za zmanjšanje mladinske brezposelnosti	1	2	3	4	5
Ker je mladinska brezposelnost velik problem v naši družbi	1	2	3	4	5
Drugo	1	2	3	4	5

15) Kako nasploh vidite problem zaposlovanja mladih brezposelnih oseb v prihodnosti v Koroški regiji?

a) Stvari se bodo izboljšale

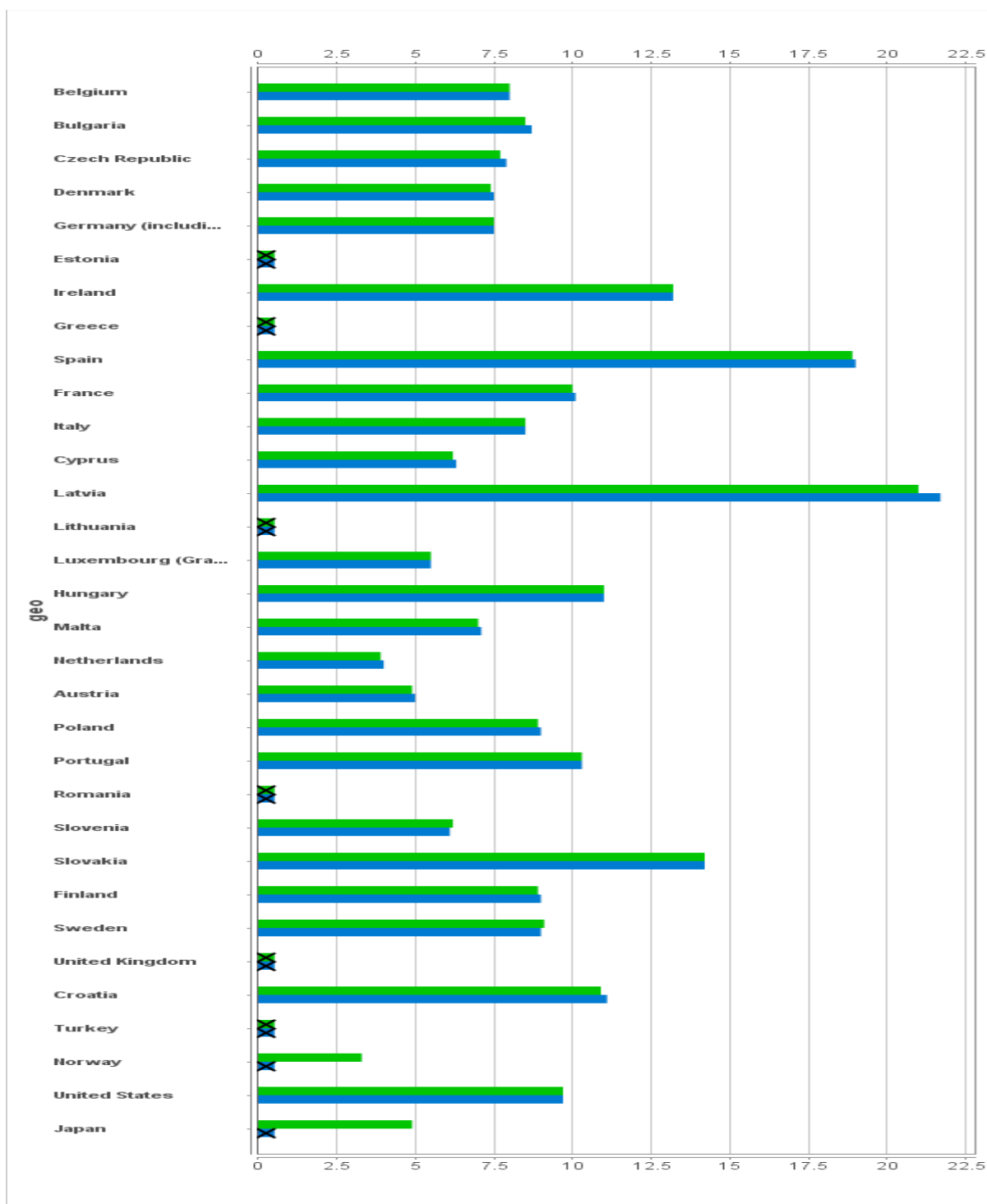
b) Stvari se ne bodo izboljšale

c) Stvari se bodo poslabšale

d) Stvari bodo ostale takšne, kakršne so

e) Drugo

Priloga 2 Brezposelnost v EU, januar 2010 do februar 2010

Vir: Eurostat, januar, februar 2010. Pridobljeno s svetovnega spleta:

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>

Zelena črta – januar 2010

Modra črta – februar 2010.

Priloga 3 Registrirane brezposelne mlade osebe po starosti, december 2009,
Koroška regija

Urad za delo	Skupaj	Skupaj	Do 18 let	Do 18 let	18 do 25 let	18 do 25 let
	Vsi	Ženske	Vsi	Ženske	Vsi	Ženske
Dravograd	483	217	1	0	91	22
Radlje ob Dravi	1.020	496	2	1	160	73
Ravne na Koroškem	1.344	700	0	0	238	97
Slovenj Gradec	1.100	524	3	0	157	64
Koroška regija	3947	1937	6	1	646	256
Mozirje	870	417	0	0	123	51
Velenje	2410	1187	5	2	496	195
Del Savinjske regije	3280	1604	5	2	619	246
Območna služba Velenje	7.227	3.541	11	3	1.265	502
Slovenija	96.672	46.468	130	44	11.929	5074

Vir: ZRSZ, 18. 12. 2009.

Priloga 4 Največji problemi mladih.

	Mladina 95	Mladina 93	Mladina 85
--	------------	------------	------------

	študenti/študentke	dijaki/dijakinje	splošen vzorec mladine
Zelo velik problem:			
Brezposelnost	66,8	72,1	41,8
Alkohol, droge	60,6	68,6	11,9
Pomanjkanje denarja	38,0	47,0	18,8
Osamljenost	22,3	31,0	7,2
Problemi v šoli	17,8	35,5	8,6
Storilnostni pritisk	6,9	15,3	/
Pomanjkanje vzorov	13,8	12,3	15,4
Dolgčas	12,1	29,2	5,4
Konflikti z odraslimi	11,5	18,5	6,5
	N = 1829	N = 2354	N = 538

Vir: (Ule, 2000, str. 46).

Priloga 5 Število novo sklenjenih zaposlitev oseb za Koroško regijo od 1. julija 2009 do 31. julija 2009.

Ukrep	Skupaj	Skupaj	Do	18–	18–	25–	25–
--------------	---------------	---------------	-----------	------------	------------	------------	------------

	vsi	ženske	18 let vsi in ženske	25 let vsi	25 let ženske	30 let vsi	30 let ženske
Pomoč pri načrtovanju poklicne poti in iskanje zaposlitve – delavnice	425	236	0	105	52	88	54
Klubi za iskanje zaposlitve	60	21	0	14	6	10	5
Vključitev brezposelnih oseb v nove in razvojne projekte	23	16	0	1	0	0	0
Programi institucionalnega usposabljanja	574	291	0	90	35	147	71
Delovni preizkus	326	173	0	66	34	51	24
Usposabljanje na delovnem mestu za leto 2008	28	21	0	7	3	7	5
Usposabljanje na delovnem mestu za leto 2009/2010	486	317	0	90	50	149	96
Formalno izobraževanje	23	16	0	7	6	8	3
Pomoč pri samozaposlitvi	713	279	0	55	26	181	77
Subvencije za	409	151	0	33	10	106	48

samozaposlitev							
Zaposli.me	257	115	0	53	19	37	16
Spodbujanje zaposlovanja za krajši delovni čas	190	122	0	36	18	54	37
Javna dela	169	99	0	7	3	31	22

Vir: Zavod RS za zaposlovanje, 2009. Pridobljeno s svetovnega spleta:

<http://www.zavodzazaposlovanje.si/slo/dejavnost/StatisticniPodatki/APZ/APZ-07-09.xls>.

